

MAGYAR ŐSTÖRTÉNETI KUTATÓCSOPORT KIADVÁNYOK

← - - - - -
STUDIA AD ARCHAEOLOGIAM PAZMANIENSIA

HADAK ÚTJÁN

A népvándorláskor
fiatal kutatóinak

XXIX. konferenciája

Budapest, 2019. november 15–16.

Főszerkesztő: Türk Attila

BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
MAGYAR ŐSTÖRTÉNETI KUTATÓCSOPORT

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
RÉGÉSZETTUDOMÁNYI INTÉZET

MARTIN OPITZ KIADÓ

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia

A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai

Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology

Volume 24.1

Bölcészettudományi Kutatóközpont

Magyar Őstörténeti Kutatócsoport Kiadványok

Volume 4.1

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia
A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai
Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology

Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Magyar Őstörténeti Kutatócsoport Kiadványok

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia
International Editorial Board

Heinrich Härke
Eberhard Karls Universität (Tübingen)

Oleksiy V. Komar
Institute of Archaeology (Kiev)

Abdulkarim Maamoun
Damascus University (Damascus)

Denys Pringle
Cardiff University (Cardiff)

Dmitry A. Stashenkov
Samara Regional Historical Museum (Samara)

Nikolai P. Telnov
Institute of Archaeology (Chişinău)

Magyar Őstörténeti Kutatócsoport Kiadványok
International Editorial Board

Balázs Balogh
Director General of the Research Center
for the Humanities (Budapest)

Pál Fodor
Honorary Director General of the RCH (Budapest)

László Klima
PPCU Institute of Archaeology (Budapest)

Hakan Aydemir
Istanbul Medeniyet University (Istanbul)

Balázs Sudár
Institute of History of RCH (Budapest)

Attila Türk
Research Group of Early Hungarians of RCH
(Budapest)

„HADAK ÚTJÁN”
A NÉPVÁNDORLÁSKOR
FIATAL KUTATÓINAK
XXIX. KONFERENCIÁJA

Budapest, 2019. november 15–16.

29TH CONFERENCE OF YOUNG SCHOLARS
ON THE MIGRATION PERIOD
Budapest, November 15–16, 2019

Főszerkesztő
Türk Attila

BUDAPEST 2022

PÁZMÁNY PÉTER
KATOLIKUS EGYETEM

Árpád-ház Program

A kötet a

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

ELKH
Eötvös Loránd
Kutatási Hálózat

támogatásával valósult meg

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont

A kötet megjelenését a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Információs Hivatal „Tudományos Mecenatúra Pályázat”
MEC_K_21 alprogramja támogatta (MEC_K_141246).

A kötet az Árpád-ház Program támogatásával készült
(IV.1. Keleti örökség – Keleti kapcsolatok. Írott források és kiadványok
IV.2. Az Árpád-ház elődeinek keleti kapcsolatrendszere)

A kutatás és a kötet az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával a Tématerületi Kiválósági Program: Magyarorszá-
g és a Kelet kapcsolatának régészeti kutatása (Keleti Örökségünk PPKE Interdiszciplináris Történelmi és
Régészeti Kutatócsoport [TKP2020-NKA-11]) projekt keretében valósult meg.

Szerkesztők

Jancsik Balázs – Sudár Balázs

Munkatársak

Ambrus Edit – Budai Dániel – Füredi Ágnes

© szerzők

© Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar Őstörténelmi Témacsoport

© Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar, Régészettudományi Intézet

© Martin Opitz Kiadó

ISBN 978-963-9987-75-3

HU-ISSN 2064-8162

HU-ISSN 2786-1538

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részeit tilos reprodukálni, adatrögzítő rendszerben tárolni,
bármilyen formában vagy eszközzel – elektronikus úton vagy más módon – közölni a kiadó engedélye nélkül.

Kiadja:

Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar Őstörténelmi Kutatócsoport –
PPKE BTK Régészettudományi Intézet – Martin Opitz Kiadó

Nyomda: Pauker Nyomdaipari Kft.

TARTALOM

FODOR Pál: Előszó	9
STRAUB Péter: Gondolatok a 80 éves Tomka Péterről és a Hadak útján konferenciasorozatról.....	11

NOMÁD NÉPEK NAPKELETTŐL NAPNYUGATIG

A népvándorláskor és a magyar őstörténet nemzetközi kutatásának legújabb eredményei

Алексей А. Тишкин / Alekszej A. TYISKIN	
Алтай в предтюркское время (по материалам исследований памятника Яломан-II).....	15
Az Altaj a türk kor előtti periódusban (Jaloman II. lelőhely kutatási eredményei alapján)	38
Alexey A. TISHKIN – Nikolay N. SEREGIN / Алексей А. ТИШКИН – Николай Н. СЕРЕГИН	
Turkic enclosures of the Mongolian Altai: new data on the traditions of the ritual practices of nomads in the Early Middle Ages	39
Тюркские оградки Монгольского Алтая: новые данные о традициях ритуальных практик кочевников в раннем средневековье.....	54
Александр С. Зеленков / Alekszandr Sz. ZELENKOV	
Кушнаренковская культура или псевдокушнаренковский тип керамики в Тоболо-Иртышье?.....	55
Kusnarenkovói kultúra vagy pszeudokusnarenkovói kerámiatípus a Tobol és az Irtis mentén	71
Андрей М. Белавин – Наталья Б. Крыласова / Andrej M. BELAVIN – Natalja B. KRILASZOVA	
Взаимодействие населения Предуралья и носителей салтово-маяцкой археологической культуры	73
Az Urál nyugati előterében élő kora középkori népek kapcsolatrendszere a szaltovo-majaki régé- szeti kultúra hordozóival	84
Владимир К. Гриб / VLAGYIMIR K. GRIB	
Поясной набор с охранительной символикой из погребения 40 могильника Зливки.....	85
A Zlivki temető 40. sírjából származó védelmező szimbolikával ellátott övkészlet.....	103
Владимир А. Иванов / Vlagyimir A. IVANOV	
Парадоксы источниковедения средневековых кочевников Восточной Европы	105
Forrástani ellentmondások Kelet-Európa középkori nomádjainak történetében.....	115
Lyudmila DONCHEVA-ПЕТКОВА / Людмила ДОНЧЕВА-ПЕТКОВА	
Early Medieval bi-ritual necropoleis at Balchik and Topola (Bulgaria) – comparative analysis	117
Раннесредневековые биритуальные некрополи в Болгарии (Балчик и Топола) – сравнительный анализ.....	134
Pavel GEORGIEV / Pavel GEORGIEV	
Princes Avarum and Cani Zauci in Aachen in the autumn of 811. Towards the Bulgarian-Frankish relations under the rules Krum (802?–814) and Omurtag (814–831)	135
Princes Avarum и Canizauci в Аахене осенью 811 года. О болгаро-франкских отношениях при владетелях Крум (802?–814) и Омуртаг (814–831)	152

Valeri YOTOV / Валери ЙОТОВ

Archaeological and art parallels of byzantine sword discovered in grave no. 55 of Garabonc I necropolis (second half of 9th century).....	153
Археологически и художествени паралели на византийския меч от гроб № 55 в некропола Гарабонц I (втора половина на IX век).....	167

NÉPEK ORSZÁGÚTJÁN...

A népvándorlás kor régészeti kutatásának legújabb eredményei

BÖR Gabriella / Gabriella BÖR

Pixises a Kárpát-medencei szarmata Barbaricumban	169
Pyxides in the sarmatian Barbaricum of the Carpathian basin.....	224

PIROS Réka Ágnes – MOZGAI Viktória – BAJNÓCZI Bernadett / Réka Ágnes PIROS – Viktória MOZGAI – Bernadett BAJNÓCZI

Hun kori lószerszámos leletgyűttesek roncsolásmentes archeometriai vizsgálatának új eredményei	225
New results of the non-destructive archaeometric study on Hunnic-period horse tacks.....	241

RÁCZ Rita / Rita RÁCZ

Kronológiai kérdések, külkapcsolatok, viselet. A jutasi 196. női sír öltözetének értékelése a pannoniai langobard kori női temetkezések tükrében	243
Chronological issues, external relations, costume. The revaluation of costume of Jutas grave 196 in the light of pannonian lombard age female burials	275

SZÜCS Melinda / Melinda SZÜCS

Langobard kori ló és lovas temetkezések Pannoniában	277
Horse and rider burials in the Meroving era from Pannonia	296

GULYÁS Bence – LŐRINCZY GÁBOR – ANTON SZTROKOV / Bence GULYÁS – Gábor LŐRINCZY – ANTON SZTROKOV

Juh fartó, mint ételmelléklet 6–7. századi sírokban a Kárpát-medencében és Kelet-Európában....	297
Sheep rump as food offering in the Carpathian basin and Eastern Europe in the 6th–7th centuries A.D.	308

PROHÁSZKA Péter – RÓZSA Zoltán / Péter PROHÁSZKA – Zoltán RÓZSA

6–7. századi bizánci rézpénzek Orosházáról és környékéről	309
Byzantinische Kupfermünzen des 6–7. Jahrhunderts aus Orosháza und seiner Umgebung	322

GÁLL Erwin / Erwin GÁLL

„Az avar honfoglalás s ami utána következett”. A periférikus Erdélyi-medence és az „avarizáció” kultúrszociológiai jelensége (6–7. század). Módszertani megjegyzések.....	325
„The avar conquest and what followed”. The cultural sociological phenomenon of the „avarisation” and the peripheral Transylvanian basin (6th–7th centuries). Methodological observations.....	367

SZÜCSI Frigyes / Frigyes SZÜCSI

„Az ismeretlen ismerős”: Új eredmények a csákberény-orondpusztai avar kori temető kutatásából: a sírpítmények	369
„The unknown Acquaintance”. New results of the research of the Avar cemetery at Csákberény-Orondpuszta: wooden grave constructions.....	397

GÁLL Erwin – SZENTHE Gergely / Erwin GÁLL – Gergely SZENTHE	
Hortobágy-Árkus temető 49. és 50. sírja. A „strukturális integráció” kérdésköre és a magyar honfoglalás	399
The graves 49 and 50 from Hortobágy-Árkus. The problem of the “structural integration” and the hungarian conquest	420

ŐSEINKET FELHOZÁD...

A korai magyar történelem kutatásának legújabb eredményei

Történelem

SÁRKÖZY Miklós / Miklós SÁRKÖZY	
A posztszásánida ötven árnyalata	421
Fifty Shades of Post-Sāsānian	440
FEHÉR Bence / Bence FEHÉR	
Feliratok és feliratközei jelek a zamárdi avar temetőből.....	443
Inscriptions and inscription-like marks from the Avar cemetery of Zamárdi.....	452
FEHÉR Bence / Bence FEHÉR	
Modern filológiai teendők a magyar őstörténet középgörög forrásai körül	453
The aims of modern philology about the Middle Greek sources of Hungarian protohistory.....	462
KLIMA László / László KLIMA	
Muszlim geográfusok és utazók <i>Artā</i> városáról és az <i>artānīya</i> népről.....	463
Muslim Geographers’ and Travellers’ Accounts of the Town of <i>Artā</i> and the <i>Artānīya</i> People	479
JABLONKAY Judit / Judit JABLONKAY	
A héjasas. Kérdések egy különleges nevű ragadozómadár kapcsán a legkorábbi fennmaradt arab nyelvű solymászati kézikönyvben	481
Bonelli’s eagle. Questions on a bird of prey with a special name, mentioned in the oldest remaining Arabic book on falconry	484
TÖSÉR Márton / Márton TÖSÉR	
Az „iraki törökök” Azerbajdzsánban (c. 1029–1044)	485
The „iraqi Türkmens” in Azerbaijan (c. 1029–1044 AD).....	489
B. SZABÓ János / János B. SZABÓ	
Honfoglalás-anatómia. Anonymus honfoglalás történetének egy eddig ismeretlen keleti párhuzama: a Karakitaj Birodalom alapítása	491
Anatomy of Conquest. A Previously Unrecognised Eastern Parallel of Anonymous’ Conquest History: the Foundation of the Kara Khitai Empire	497
KÁPOLNÁS Olivér / Olivér KÁPOLNÁS	
A magyar eredetmonda szerkezetének mongol és mandzsu párhuzamai	499
Mongolian and Manchu parallels in the structure of the Hungarian origin story.....	504
SUDÁR Balázs / Balázs SUDÁR	
Madzsarok Anatóliában: kora újkori magyar bevándorlók vagy nomád törökök?	505
Madjars in Anatolia: are they Hungarians, who migrated in the early modern age or are they Turkish nomads?.....	522

Régészet

- Natalja P. MATVEJEVA – Alekszandr Sz. ZELENKOV – Gyóni Gábor
A magyar etnogenezis kutatásának problémái (A kora középkori uráli-szibériai anyag alapján)...523
- Andrej M. BELAVIN – Andrej V. DANYICS – Vlagyimir A. IVANOV
Korai magyarok az Urál nyugati előterében.....541
- Larisza Ny. CSURILOVA
Ezüstmaszkos temetkezés Manvelovkánál a Dnyepropetrovszki területen577
- Makszim V. KVITNYIVCKIJ – Nyikolaj P. TYELNOV – Vitalij Sz. SZINYIKA – Türk Attila
Korai magyar leletek a Fekete-tenger északnyugati előteréből (9. század –
10. század első fele).....585

KRITIKA

- Ivan BUGARSKI
Csanád Bálint, The avars, Byzantium and Italy. A study in chorology and cultural history, Varia
Archaeologica Hungarica 31, Institute of Archaeology, Research Centre for the Humanities,
Hungarian Academy of Sciences, Archaeolingua, Budapest 2019, 372 pp, 82 figs.....593

MEGEMLÉKEZÉS

- KLIMA László – Türk Attila – Дмитрий С. КОРОБОВ – Михаил В. ЦЫБИН – JANCsik Balázs
Erdélyi István emlékezete / Памяти Иштвана Эрдели.....629

ERDÉLYI ISTVÁN EMLÉKEZETE ПАМЯТИ ИШТВАНА ЭРДЕЛИ

KLIMA LÁSZLÓ* – TÜRK ATTILA** – ДМИТРИЙ СЕРГЕЕВИЧ КОРОБОВ*** –
МИХАИЛ ВЛАДИМИРОВИЧ ЦЫБИН**** – JANCsik BALÁZS*****

ERDÉLYI ISTVÁN

(1931. augusztus 28. Nagyvárad – 2020. április 7. Göd)¹

A koronavírus-karantén második hetében érkezett a hír, hogy 88 évesen elhunyt Erdélyi István régész, az avarok és a honfoglaló magyarok megbecsült kutatója. Eredményekben gazdag, hosszú tudományos pálya jutott osztályrészéül.

Az ELTE Történettudományi Karán végzett 1955-ben. Tanárai támogatták pályája kezdeti lépéseit: 1956-ban már publikálhatott az *Archaeologiai Értesítő*ben (*Az avarok kori csontmegmunkálás néhány kérdéséről*, 83. évf.: 46–50), egyetemi szakdolgozata pedig önálló kiadványban jelent meg (*A jánoshidai avarok kori temető*. Régészeti Füzetek Ser. II. 1. Budapest 1958). Erdélyi István az egyetem elvégzése után rögtön a Szovjetunióba utazott. 1955–1959 között a leningrádi (szentpétervári) egyetem régészeti tanszékén töltötte aspirantúráját (a mai rendszerben ez a PhD-képzésnek felel meg). Szakmai vezetője M. I. Artamonov volt. Erdélyi István a Szovjetunióban is igen aktív volt: 1956-ban részt vett a Pamír-hegységbe vezetett expedícióban, Stein Aurél után az első magyar tudós volt, aki ott járt. 1957-ben Uljanovszkba utazott, ezzel vették kezdetüket a Volga vidéki kutatásai. 1958-ban 13 sírt tárt fel a baskírföldi Kusulevóban, melyről közleménye jelent meg az *Archaeologiai Értesítő*ben (*A kusulevói temető*.

86. évf.: 183–187), egy konferencián pedig értesült a Veszelyov-tanyai mari temetőben előkerült tarsolylemezeiről, melyet 1961-ben publikált (*Újabb adatok a tarsolylemezek stílusának elterjedéséhez Kelet-Európában*. *Archaeologiai Értesítő* 88. évf.: 95–100). Ugyanezekben az években egy folklorisztikai közleménye is megjelent, jelezvén Erdélyi István östörténeti érdeklődésének néprajzi vonulatát (*Mordvin ének a falbaépített leányról*. *Néprajzi Közlemények* 1958:1–2: 118–123). 1959-ben Leningrádban megvédte kandidátusi disszertációját (*Венгры в Леведии [Magyarok Levédiában]*). Erős kezdés.

Hazatérése után 1960 őszén honosították disszertációját és az ELTE egyetemi doktori címet adott neki. Erdélyi István az MTA Régészeti Kutatócsoportjában kapott állást. Ez is maradt a munkahelye, az immár Régészeti Intézetté fejlődött intézményből vonult nyugdíjba 1991-ben. Az intézetben töltött évekre esnek pilismaróti, pomázi (Holdvilág-árok), fenékpusztai és gergelyugornyai ásatásai, de folytatta a kutatást a magyar östörténettel esetleg kapcsolatba hozható távoli területeken is: 1961-ben kezdte meg mongóliai ásatásait, melyeket 1990-ig 11 szezonon át folytatott. 1961-ben fél éven át tanított László Gyula Régészeti Tanszékén, az ELTE-n,

* Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Régészettudományi Intézet, 1088 Budapest, Mikszáth Kálmán tér 1. klima.laszlo@btk.ppke.hu

** Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Régészettudományi Intézet, 1088 Budapest, Mikszáth Kálmán tér 1. turk.attila@btk.mta.hu

*** Институт археологии РАН, 117036 г. Москва, ул. Дм. Ульянова, 19, dkorobov@mail.ru

**** Воронежский государственный университет, г. Воронеж 394018 Россия, Университетская площадь 1. mvcibin@yandex.ru

***** Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Régészettudományi Intézet, 1088 Budapest, Mikszáth Kálmán tér 1. b.jancsik@gmail.com

¹ A cikk az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával a Tématerületi Kiválósági Program: Magyarország és a Kelet kapcsolatának régészeti kutatása (Keleti Örökségünk PPKE Interdiszciplináris Történeti és Régészeti Kutatócsoport [TKP2020-NKA-11]) projekt támogatásával készült.

ahol a Kijevi Rusz régészetéről adott elő. Közben arra is jutott ereje és ideje, hogy 1975–1982 között a szaltovói kultúrához tartozó majaki földvár (Majackoje gorogyiscse) nemzetközi ásatásának egyik vezetője legyen. Miután a magyar fél 1982-ben felmondta a szovjetekkel és bulgárokkal közös kazár expedíciót, Erdélyi István Dagesztánban folytatta keleti kutatásait.

Az 1960-as években megjelent művei közül kiemelkedik a nyevolinói temető publikációja (*Das Gräberfeld von Newolino*. Archaeologia Hungarica 46. Budapest 1969, közösen Ojtozi Eszterrel és Vlagyimir Geninggel). A magyar őstörténet szempontjából kiemelkedő temető ma is sok fejtörést okoz a kutatóknak az Urál hegység mindkét oldalához kötődő leletanyaga miatt. Ezekben az években kisebb publikációi, beszámolóit jelentek meg külföldi ásatásairól – nemcsak régészeti, hanem néprajzi folyóiratokban is. Követte és ismertette a Szovjetunióban folyó finnugor régészeti kutatómunkát. 1966-ban publikálta a képekkel gazdagon illusztrált *Avar művészet* című zsebkönyv méretű munkáját, mely több nyelven is megjelent. Erdélyi István még az 1950-es években megismerkedett Lev Gumiljovval, akinek eredeti gondolatai nagy hatást gyakoroltak rá. 1969-ben közös tanulmányt publikáltak az Archaeologiai Értesítőben (*A nomád világ egysége és sokrétűsége*. 96. évf.: 54–61.)

A tanulmányok mellett a szakfolyóiratokban folyamatosan közölt recenziókat is. Ekkor jelentek meg első ismeretterjesztő írásai. Ezek szélesebb körben ismertté tették a nevét.

Az 1970-es években kisebb közleményei mellett egy Szovjetunióban megjelent könyv egyik szerkesztője és társszerzője volt (*Проблемы археологии и древней истории угров [Az ugorok őstörténetének és régészetének kérdései]*. Moszkva 1972, Valerij Csernyecovval és Alekszej Szmirnovval). 1977-ben a *Studia Archaeologica* VI. kötetének (*Les anciens Hongrois et les ethnies voisines à l'Est*) szerkesztője és társszerzője volt. Rövid írásában a korai magyarság Kubany folyó vidéki jelenlétével foglalkozott. A kötet a nyevolinói temető publikációjához hasonlóan kiemelkedő jelentőségű a magyar őstörténet szempontjából, mivel legnagyobb terjedelmű tanulmányában Jelena Halikova és Jevgenyij Kazakov a tankejevkaik volgai bulgár temető leletanyagát ismertette.

1967-ben részt vett a VII. Nemzetközi Szláv Régészeti-Őstörténeti Konferencián Prágában, majd 1973-ban Ulan-Batorban képviselte Magyarországot az UNESCO-konferencián. 1976-ban Nizzában számolt be mongol expedícióiról. Munkásságát 1977-ben a Kőrösi Csoma Társaság Kőrösi Csoma-díjjal ismerte el.

Az 1970–80-as évek Erdélyi István munkásságának fénykorát jelentik. 1977-ben megvédte *Az avarság és Kelet a régészeti források tükrében* című akadémiai doktori értekezését (a mű 1982-ben jelent meg nyomtatásban). Ugyanerről a témáról írt röviden a *Magyar őstörténeti tanulmányok* című kötetben (*Az ősmagyarság régészeti emlékei Kelet-Európában*. Budapest 1977, 65–77). Ekkoriban jelent meg Sugár Lajossal közösen jegyzett könyve mongóliai ásatásairól (*Ázsiai lovasnomádok*. Budapest 1982). Ismeretterjesztő írásaiban a magyar őstörténettől és a sztyeppe világtól távolabbra is elkalandozott, de a számára legkedvesebb témakört sem hanyagolta: a Népszerű történelem sorozatban jelent meg *A magyar honfoglalás és előzményei* című monográfiája (Budapest 1986), a Sorsdöntő történelmi napok sorozatban pedig a langobardok távozását és az avarok érkezését tárgyaló *Pannoniai Húsvét* című könyve (Budapest 1987). 1985-ben részt vett Sziktivkarban (Komi ASzSZK) a VI. Finnugor Kongresszuson, majd 1986-ban a Góbi sivatagban közösen ástott Makkay Jánossal. Az MTA Régészeti Intézetében Erdélyi István fontos pozíciókat is betöltött: osztályvezető volt, tudományos titkár és nemzetközi titkár is. Tevékeny szelleme nyugdíjazása után sem hagyta nyugodni. Továbbra is a magyar őstörténet kutatása állt érdeklődésének középpontjában.

Erdélyi István nyugdíjba vonulása körülbelül egybeesett a rendszerváltással, amely új lehetőségeket nyitott meg előtte. Eleinte a Miskolci Bölcsész Egyesület keretében oktatott magyar őstörténetet, majd részt vett a Károli Gáspár Református Egyetem megalapításában, 1993–1998 között intézetvezető és a bölcsészettudományi kar dékánhelyettese is volt. 1998-ban társaival megalapította a Magyar Őstörténeti Munkacsoportot, amelyet hivatalosan is bejegyezték egyesületként. 2002-től 2014-ig az egyesület *Eleink – magyar őstörténet* című folyóiratának főszerkesztői feladatait is ellátta. Ásatásai 1991-es nyugdíjazásával befejeződtek itthon is (Pa-

nyola), melyet szakmai pályafutásának töréseként élt meg. 1994-ben az olimpiai szláv urnatemetőről írt, melyet még 1985. évi athéni ösztöndíja során tanulmányozott. 1997 októberében habilitált az ELTE-n. Az 1999–2000-es tanévben tartotta utolsó egyetemi előadásait, a Pécsi Tudományegyetem régészeti képzésének keretében.

Ezekben az években eltávolodott korábbi őstörténeti koncepciójától, pl. a történeti forrásokban szereplő, a mai Baskír és Tatár Köztársaságok területére lokalizálható Magna Hungariát már nem tekintette a magyarok őshazájának. A Magyar Őstörténeti Munkacsoportban és az általa szerkesztett folyóiratban a rangos szakemberek mellett teret engedett az őstörténet naiv és olykor dilettáns kutatóinak is. Ennek ellenére is alkotott az új nemzedékek által haszonnal forgatható, maradandó műveket. A 2000-es évek első felében megjelentette *Őstörténeti-régészeti fogalomtárát* (Budapest 2001), készített egy temetőkatalógust (*Hol sírjaik domborultak... A honfoglaló magyarság temetői a Kárpát-medencében*. Göd 2003) és egy kutatástörténeti összefoglalást (*Őseink nyomában. A magyar őstörténet kutatása a XX. században*. Budapest 2004). Az évtized második felében publikálta *Scythia Hungarica. A honfoglalás előtti magyarság régészeti emlékei* (Budapest 2008)

című könyvét, amely pontatlanságai és szerkesztésének technikai hibái ellenére is haszonnal forgatható kiadvány még akkor is, ha 15 évig állt a kiadóban megjelenésre várva. Ebben a könyvében összegezte valamennyi keleti régészeti gyűjtését, fotó- és rajzos dokumentációját, melyek kiválóan mutatják kutatói habitusát. Az őt ismerő orosz és ukrán kollégák elmondása alapján Erdélyi István volt az a magyar kutató, aki rendszeresen felkereste és feldolgozta a régészeti adattárakat és átnézte a gyűjteményeket. Sőt jegyzeteinek köszönhetően sikerült információkat megőrizni olyan keleti lelőhelyeknél (pl. Martan-Csú, Krjukovo-Kuzsnovo), ahol az eredeti dokumentáció később sérüléseket szenvedett. Utolsó nagyobb műve a *Magyar őstörténeti minilexikon* (Budapest 2012).

2005-ben az ELTE aranyoklevéllel tisztelte meg az 50. évén át kifejtett szakmai tevékenységéért. 2007-ben a Mongol Tudományos Akadémia elnöke részesítette kitüntetésben, majd a következő évben a Magyar Professzorok Világtanácsa a *Pro Universitate et Scientia* kitüntetését adományozta neki.

Akár a könyveit vesszük kezünkbe, akár jellegzetes, szikár alakját idézzük fel, midőn egy konferencián hozzászólásra emelkedik, Erdélyi István emléke velünk marad.

ИШТВАН ЭРДЕЛИ
(28 августа 1931 – 7 апреля 2020)

ДМИТРИЙ СЕРГЕЕВИЧ КОРОБОВ

7 апреля 2020 г. в возрасте 88 лет ушёл из жизни известный венгерский археолог, специалист в области кочевнической археологии Евразии эпохи средневековья, Иштван Эрдели.

Он родился на территории Румынии в городе Орадя-Маре 28 августа 1931 г. После Второй мировой войны семья Эрдели обосновалась в венгерском городе Сентэндре, где Иштван в 1950 г. закончил гимназию, после чего поступил в Будапештский университет. Оттуда в 1955 г. молодой специалист в области археологии аварских племён отправился в аспирантуру в Ленинград, где под руководством профессора М. И. Артамонова защитил диссертацию «Венгры в Лебедии» (1959 г.). Вернувшись в Венгрию, вплоть

до 1991 г. Иштван Эрдели работал в Институте археологии Венгерской академии наук, попутно ведя занятия для студентов Будапештского университета. Незадолго до завершения работы над докторской диссертацией «Авары и Восток в свете археологических источников» (1976 г.), Иштван Эрдели выступил соорганизатором Советско-Венгерской (позднее Советско-Болгаро-Венгерской) экспедиции Института археологии АН СССР (1975–1982 гг.), которая под общим руководством Светланы Александровны Плетнёвой вела работы на знаменитом Маяцком археологическом комплексе в Воронежской области. Эта экспедиция стала настоящей школой для многих отечественных и зарубежных архео-

логов – специалистов в области средневековой археологии Евразии, к чему Иштван Эрдели приложил самое непосредственное участие. В частности, под его руководством в течение четырёх сезонов осуществлялись совместные полевые работы в Венгрии, главным образом, в г. Фенекпесте на озере Балатон.

Оставаясь до конца своих дней заинтересованным в тесных контактах археологических школ Венгрии и нашей страны, Иштван Эрдели выступил редактором и одним из авторов крупной монографии «Археология Венгрии»

(1986 г.), которая стала поистине настольной книгой для всех специалистов-кочевниковедов. После выхода на пенсию, профессор И. Эрдели еще долгие годы преподавал в Будапештском университете, вёл археологические раскопки средневековых венгерских городов, возглавлял научно-исследовательские коллективы по изучению археологии кочевников Евразии.

Институт археологии скорбит вместе с венгерскими коллегами и выражает глубокие соболезнования родным и близким Иштвана Эрдели.

ПАМЯТИ ИШТВАНА ЭРДЕЛИ

Михаил Владимирович ЦЫБИН

7 апреля 2020 г. ушел из жизни известный венгерский археолог Иштван Эрдели. Он известен своими трудами по археологии и истории кочевников Евразии эпохи средневековья. Иштван Эрдели родился на территории Румынии в городе Орадя-Маре 28 августа 1931 г. После окончания Будапештского университета учился в аспирантуре в Ленинграде под руководством М.И. Артамонова. В 1959 г. защитил кандидатскую диссертацию «Венгры в Лебедии», а в 1976 г. — докторскую диссертацию «Авары и Восток в свете археологических источников». Иштван Эрдели работал в Институте археологии Венгерской академии наук, преподавал в Будапештском университете.

Ученый выступил соорганизатором Советско-Венгерской (позднее Советско-Болгаро-Венгерской) экспедиции Института археологии АН СССР (1975–1982 гг.), которая под общим руководством С.А. Плетнёвой вела работы на Маяцком археологическом комплексе в Воронежской

области. Иштван Эрдели являлся редактором и одним из авторов монографии «Археология Венгрии», изданной в СССР в двух томах (1980, 1986 гг.).

И в последние годы Иштван Эрдели активно интересовался результатами полевых исследований по проблеме происхождения венгров, проводившихся в Восточной Европе и Казахстане. В 2016 г. он принимал участие в работе III Международного Мадьярского симпозиума по археологии в Будапеште. В разговоре со мной он выражал и обеспокоенность по поводу объективной исторической оценки участия 2-й венгерской армии в военных действиях в Воронежской области в 1942–1943 гг. Иштван Эрдели вместе с П. Сабо, П. Грофом издал книгу об этих событиях, основанную на фотографиях и фронтовом дневнике Яноша Грофа – отца археолога Петера Грофа. Ученый выражал надежду, что эта книга будет востребована российскими историками.

ERDÉLYI ISTVÁN SZAKIRODALMI MUNKÁSSÁGA²

1956

Őstörténeti kutatás „a Világ tetején”. *Új Világ* 1956. október 18., 4.

Az avarkori csontmégmunkálás néhány kérdéséről (О некоторых вопросах обработки кости у аваров). *Archaeologiai Értesítő* 83 (1956) 46–50.

Новая руническая надпись из Венгрии. *Эпиграфика Востока* 12 (1956) 59–61.

1957

A Pilisről a Pamírra. *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1957. november 23., 2.

1958

A jánoshidai avarkori temető. Régészeti Füzetek Ser. 2 No. 1. Budapest 1958.

Mordvin ének a falbaépített leányról (Mordwin Lied vom eingemauerten Mädchen). *Néprajzi Közlemények* 3 (1958) 118–123.

1959

Венгры в Лебедии. Материальная культура венгров в IX–X вв. Автореф. канд. дисс. Ленинград 1959.
Soproni Sándor riportja. Julianus barát nyomában. *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1959. november 7.

Sírrablók nyomában Budakalászon. *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1959. december 25., 1.
Julián barát nyomában Baskíriában. *Csongrád Megyei Hírlap* 1959:2, 8.

A kusulevói temető (Кушулевский могильник). *Archaeologiai Értesítő* 86 (1959) 183–187.

1960

Pomáz középkori emlékei. Dunakanyar–Pilisvidék 1. Budapest 1960.

A honfoglaló magyarság régészeti emlékényaga kelet-európai kapcsolatainak néhány kérdéséről (О некоторых вопросах восточно-европейских связей археологических памятников венгров-завоевателей родины). *Archaeologiai Értesítő* 87 (1960) 169–176.

Budakalász. *Archaeologiai Értesítő* 87 (1960) 237.

A Holdvilágárok. *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1960. március 28.

A Holdvilágárok. *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1960. július 2.

Sashegyi Sándor. 1900–1958. *Archaeologiai Értesítő* 87 (1960) 225. (Nekrológ)

Sashegyi Sándor (1900–1958) (korábban Stefán Sándor). *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1960. július. 30, 3. (Nekrológ)

² Erdélyi István saját bibliográfiája nyomán (https://julianusbaratai.blog.hu/2020/04/08/erdelyi_istvan) javításokkal és kiegészítésekkel készült változat.

1961

Népvándorláskori régészetünk módszertani és elméleti kérdéseire (Contributions to the methodological and theoretical questions of Migration Period archaeology). *Archaeologiai Értesítő* 88 (1961) 68–76. (Társszerző: Bartha A.)

Új magyarországi rovásfelirat. *Archaeologiai Értesítő* 88 (1961) 279–280.

Budakalász–Donauufer. *Archaeologiai Értesítő* 88 (1961) 291.

„Большая Венгрия” («Magna Hungaria»). Zur Frage des Aufenthaltes der Altungarn in Baschkirien). *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 13 (1961) 307–320.

Újabb adatok a tarsolylemezek stílusának elterjedéséhez Kelet-Európában (Новые данные о распространении стиля блях сумок в Восточной Европе). *Archaeologiai Értesítő* 88 (1961) 95–100.

Ásatások a pomázi Lugi-dűlőben. *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1961. március 11, 1.

Timur Lenk sírjától Batu kán szállásáig. *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1961. július 8, 1.

Népi ellenőrzés a budapesti országos múzeumokban. *Népi Ellenőrzés* 12 (1961) 16–17.

Заднепровский, Ю.: Археологические памятники южных районов Ошской области. Фрунзе 1960. *Archaeologiai Értesítő* 88 (1961) 307–308. (Recenzió)

1962

Az 1956. évi pamíri expedíció néprajzi jegyzetei (Ethnographical Records of the Pamir Expedition of 1956). *Ethnographia* 73 (1962) 103–126.

Hun vezérek sírjainál. *Szentendre. A Pest Megyei Hírlap különkiadása* 1962. március 14, 1.

Jelentés a mongol–magyar expedíció 1961. évi munkálatairól. *Archaeologiai Értesítő* 89 (1962) 93–100.

Előszállás–Telek. *Archaeologiai Értesítő* 89 (1962) 264.

Раскопки в Ноин-Уле. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 14 (1962) 231–247.

A bodrogszerdahelyi honfoglaláskori temető. (Streda nad Bodrogom) (Могильник эпохи завоевания страны венграми в Стреда над Бодроком). *A nyíregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve* 4–5 (1961) 17–30.

László Gy.: Östörténetünk legkorábbi szakaszai. *A Magyar Tudományos Akadémia Társadalmi-Történeti Tudományok Osztályának Közleményei* 12 (1962) 143–147. (Recenzió)

1963

Szob. Az 1962. év régészeti kutatásai. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 16 (1963) 90.

Az 1962. évi mongóliai expedíció eredményei. *Archaeologiai Értesítő* 90 (1963) 120–126. (Társszerző: Ferenczy L.)

Les relations hungaro-khazares. *Studia et Acta Orientalia* 4 (1963) 39–44.

Egy rejtélyes felirat a Nyugati-Pamíron. *Antik Tanulmányok* 10 (1963) 58–59.

A mongol–magyar régészeti expedíció 1961–63. évi eredményei. *Magyar Tudomány* 70 (1963) 647–651.

Неволинский могильник ломоватовской культуры. In: *Congressus Internationalis Fenno-Ugristarum*. Szerk.: Ortutay Gy. Budapest 1960, 428–431. (Coavtor: Ойтози, Э. К.)

Török Gy.: Die Bewohner von Halimba im 10. und 11. Jahrhundert. Budapest 1962. *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* 1 (1963) 355–357. (Recenzió)

Руденко, С. И.: Культура хуннов и ноинулинские курганы. Москва–Ленинград 1962. *Archaeologiai Értesítő* 90 (1963) 319–321. (Recenzió)

Харадзе, Р.: Грузинская большая семья I–II. *Ethnographia* 74 (1963) 3. (Recenzió)

1964

A zürjénföldi régészeti irodalom új terméséből. *Nyelvtudományi Közlemények* 66 (1964) 204–206.

Pomáz-Holdvilágárok. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 17 (1964) 59.

Заднепровский, Ю. А.: Древние земледельческие культуры Ферганы. Материалы и исследования по археологии СССР 118. Москва–Ленинград 1962. *Archaeologiai Értesítő* 91 (1964) 141–142. (Recenzió)

1965

Látogatás egy mongol kovácsmesternél. *Ethnographia* 76 (1965) 462–464.

Mongol íjászok, lovasok, birkózó sasok. *Fiúk Évkönyve* 1965, 138–142.

Slawische Siedlungen in Ostungarn I (Geländebegehungen und Ergebnisse einer Versuchsausgrabung). *Slavica* 5 (1965) 226–229. (Mitverfasser: Ojtozi E.)

1963. évi mongol–magyar régészeti expedíció eredményei (Результаты монголо–венгерской экспедиции 1963 года). *Archaeologiai Értesítő* 92 (1965) 73–85. (Társszerző: Navaan, D.)

Újabb régészeti kutatások a Komi ASzSzk területén. *Archaeologiai Értesítő* 92 (1965) 218–219.

Résultats des recherches archéologiques relatives aux trouvailles des cavaliers nomades orientaux en Hongrie (1953–1964). *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 18 (1965) 373–378.

Überreste aus der Awarenzeit. *Ungarische Rundschau* 7 (1965) 17–19.

Halomsírok az ázsiai sztyeppéken. *Élet és Tudomány* 20 (1965) 2474–2477.

A kazárok történetének első összefoglalása. *Archaeologiai Értesítő* 92 (1965) 85–90. (Társszerzők: Kádár Z. – Ojtozi E.) (Recenzió)

Török, Gy.: Die Bewohner von Halimba im 10. und 11. Jahrhundert. *A Magyar Tudományos Akadémia Társadalmi-Történeti Tudományok Osztályának Közleményei* 14 (1965) 77–80. (Recenzió)

1966

Avar művészet (Die Kunst der Awaren). Budapest 1966.

Gergelyiugornya. *Archaeologiai Értesítő* 93 (1966) 299.

Molnár G.: Egymillió hős országa. Arhangaj őserdeitől a Gobi sivatagig. Budapest 1966. *Ethnographia* 77 (1966) 630. (Recenzió)

Objectivity in Anthropology. *Current Anthropology* 7 (1966) 361. <https://doi.org/10.1086/200728>

A Holdvilág-árok rejtélye. *Pest Megyei Hírlap* 1966. VIII. 6.

1967

Извлечения из хроники венгерского Анонима. *Вопросы археологии Урала* 7 (1967) 172–185.

The results of the mongolian–hungarian archaeological expeditions 1961–1964. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 19 (1967) 335–370. (Co-authors: Dorjsüren, C – Navan, D.)

Néprajzi jegyzetek Észak-Mongóliából. *Ethnographia* 78 (1967) 122–126.

Pósta Béla emlékezete. *Literaturuli Szakartvelo* 1967. július 21.

Hogyan halászott az európai őseink? *Halászat* 13 (1967) 101.

Szinképelemzési vizsgálatok és azok értékelése a pilismarót-basaharci avarkori temető bronztárgyain. *Archaeologiai Értesítő* 94 (1967) 97–100. (Társszerző: U. Vanyek M.)

Az első Nemzetközi Szláv Régészeti Kongresszus. *A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományi Osztályának Közleményei* 15 (1967) 115–121.

Az 1964. évi mongol–magyar régészeti expedíció eredményei. *A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományi Osztályának Közleményei* 15 (1967) 123–128. (Társszerző: Navaan, D.)

Ősi nomád népek nyomában a Világ Tetején. *Lányok Évkönyve* 1967, 154–166.

Régészeti expedícióval a Világ Tetején. *Szovjet Híradó* 1967:4, 10.

A Tomb of the turkic period in Northern Mongolia. *Bulleten* 30 (1967) 197–203.

Гаврилова, А. А.: Могильник Кудыргэ как источник по истории алтайских племён. Москва–Ленинград 1965. *Archaeologiai Értesítő* 94 (1967) 113–115. (Recenzió)

1968

A Kínai Császárság és az ázsiai hunok kapcsolatai. *Új Keleti Szemle* 1 (1968) 34–35.

Ásó és műszer. A régészet és a természettudományok. *Természet Világa* 99 (1968) 341–345.

Neue Beobachtungen über das Material des spätaurenenzeitlichen Gräberfeldes in Pilismarót-Basaharc. *Študijné Zvesti Archeologického Ústavu SAV* 16 (1968) 97–102.

Egy koraközépkori vassisak a Déri Múzeumban (An iron helmet from the early Middle Ages in the Déri Museum). *A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1966–1967* (1968) 197–205.

A nagyszentmiklósi „Attila-kincs” leletkörülményei (Über die Fundumstände des Schatzes von Nagyszentmiklós). *A Szegedi Móra Ferenc Múzeum Évkönyve* 1968, 35–45. (Társszerző: Pataky L.)

Újabb kutatások erősítették meg: Atlantisz létezett! *Élet és Tudomány* 23 (1968) 665.

A szkíta művészet. *Élet és Tudomány* 23 (1968) 1094–1096.

A szovjet régészet néhány elvi-módszertani kérdése. *A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományi Osztályának Közleményei* 16 (1968) 245–254.

Gergelyiugornya. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 21 (1968) 47.

Gergelyiugornya. *Archaeologiai Értesítő* 95 (1968) 135.

1969

Das Gräberfeld von Newolino. *Archaeologica Hungarica* 46. Budapest 1969. (Mitverfasser: Ojtozi, E. – Gening, W.)

A Várpalota-gimnáziumi avar temető (Awaren-Friedhof Várpalota-Gymnasium). *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* 8 (1969) 167–198. (Társszerző: Németh P.)

Steppe–Klima–Völkerwanderung. *A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve* 1969:2, 139–145.

A nomád világ egysége és sokrétűsége (Единство и разнообразие степной культуры Евразии). *Archaeologiai Értesítő* 96 (1969) 54–61. (Társszerző: Gumiljov, L. N.)

Единство и разнообразие степной культуры Евразии. *Народы Азии и Африки* 1969:3, 78–87. (Соавторы: Гумилёв, Л. Н.)

Обзор венгерского журнала «Этнография» Венгерского Этнографического Общества за 1959–1968 гг. *Советская этнография* 1969:5, 149–156.

Türk rovásírásos felirat Környéről. *Antik Tanulmányok* 16 (1969) 209–210.

A nagyszentmiklósi „Attila kincs” leletkörülményei (Über die Fundumstände des Schatzes von Nagyszentmiklós). *Magyar Történelmi Szemle* 1969:1, 25–40. (Társszerző: Pataky L.)

Ласло Вергеш. *Советская археология* 1969:4, 316–317. (Соавторы: Бадер, О. Н. – Ранов, В. А.) (Nekrológ)

1970

Forschungen auf awarenzeitlichen Siedlungen. In: *I. Medzynarodowy Kongres Arheologii Slowianskiej* 3. Red.: Serejski, M. H. Wrocław–Warszawa–Kraków 1970, 163–171.

Klíma–sztyep–népvándorlás. *Földrajzi Értesítő* 19 (1970) 87–93.

A nagyszentmiklósi „Attila kincs” leletkörülményei. Folytatás. *Magyar Történelmi Szemle* 1970:2, 47–48. (Társszerző: Pataky L.)

Magna Hungaria. *Magyar Történelmi Szemle* 1970:4–5, 19–26.

A honfoglaló magyarság Kubány-vidéki tartózkodásának kérdéséhez. *Magyar Történelmi Szemle* 1970:6, 70–72.

Ipolytölgyes. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 142.

Budakalász. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 144–145.

Budapest, XII. Vöröskereszt. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 145.

Előszállás, Telek. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 146–147.

Tépe. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 152.

Gergelyugornya. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 153.

Karos, Tobolyka-dűlő. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 154.

Oros, Gemarkung von Nyírpazony. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 158.

Pomáz, Holdvilágárok. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 159–160.

Somogyaszaló. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 162.

Szentendre. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 162.

Tákos. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 164.

Visegrád. *Mitteilungen des Archäologischen Institutes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 1 (1970) 164.

Die Kunst der Awaren. *Das Altertum* 16 (1970) 243–250.

Másfél ezer éves fazekasfalu maradványai. *Kárpáti Igaz Szó* 1970. augusztus 5, 3.

Orosz és szovjet irodalom könyvtárainkban. *A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának Közleményei* 70 (1970) 79–83. (Társszerző: Ojtozi E.)

О работе над венгерским этнографическим атласом. *Советская этнография* 1970:4, 136–137.

Manga J.: Ünnepek, szokások az Ipoly mentén. Budapest 1968. *Советская этнография* 1970:2, 186–187. (Recenzió)

1971

Das völkerwanderungszeitliche Gräberfeld von Környe. *Studia Archaeologica* 5. Budapest 1971. (Mítverfasser: Salamon, Á.)

Osada z doby římskej v Ipolytölgyesi v Mad'arsku (Siedlung aus der römischen Zeit in Ipolytölgyes in Ungarn). *Východoslovenský Pravek* 2 (1971) 51–72. (Társszerző: Lamiová-Schmiedlová, M.)

Kályhacsempe a budavári palotából. *Természet Világa* 102 (1971) 569.

A mongol vadászatról. *Nimród* 1971:3, 18–19.

Hozzászólás Ityina V. A. Néprajz és régészet c. előadásához. *Népi Kultúra–Népi társadalom* 5–6 (1971) 391–394.

Modern kínai festmények. *Műgyűjtő* 1971:2, 6–8.

Két lamaista szertartási eszköz. *Műgyűjtő* 1971:3, 28.

A „lengyel” buddhákról. *Műgyűjtő* 1971:3, 49.

Pomáz-Holdvilágárok (Помаз-Хольдвлагаарок). *Archaeologiai Értesítő* 98 (1971) 85–91.

A hunok nyomában Mongóliában. *Élet és Tudomány* 26 (1971) 1875–1880.

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája Régészeti Intézetében. *A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományi Osztályának Közleményei* 20 (1971) 169–172.

Les relations hungaro–khazares. *Magyar Történelmi Szemle* 2 (1971) 181–186.

Теории венгерских ученых о поволжском происхождении древних венгров. *Археология и этнография Башкирии* 4. Отв. ред.: Бромлей, Ю. В. 1971, 108–112.

О статье М. И. Артамонова и С. А. Плетневой. *Народы Азии и Африки* 1971:4, 249–250.

Kiszely I.: Sírok, csontok, emberek. Budapest 1969. *Советская этнография* 1971:3, 148. (Recenzió)

László, Gy.: The Art of the Period of Great Migrations in Hungary. Budapest 1970. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 23 (1971) 360–363. (Recenzió)

Fettich Nándor (1900–1971). *Ethnographia* 82 (1971) 636–638. (Nekrológ)

V. N. Černecov (1905–1970). *Acta Ethnographica* 20 (1971) 132–133. (Nekrológ)

1972

Újabb régészeti kutatások Dagesztánban. *Archaeologiai Értesítő* 99 (1972) 115–116.

Régészeti kutatások Baskíriában és a magyar őstörténet. *Archaeologiai Értesítő* 99 (1972) 244–248.

Orosz szamovárok. *Műgyűjtő* 1972:2, 26.

Műgyűjtők és régészek. *Műgyűjtő* 1972:2, 47.

Hungary's Vinland Map. *Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae* 21 (1972) 347–352.

Avar san'ati (The Art of the Avars). In: *Türk Kültürü El-Kitabı, C. II, Kısım: 1/a, İslâmiyet'ten Önceki Türk San'atı Hakkında Araştırmalar*. Kollektif kitaplari ve Milli Eğitim Basımevi. İstanbul 1972, 109–117.

Nomád életforma – nomád társadalom. *Valóság* 1972:5, 13–20.

Nomád életforma – nomád társadalom. *Magyar Történelmi Szemle* 3 (1972) 491–498.

Szarmata leletek Tápiószeléről (Сарматские находки в с. Тапиоселе). *Studia Comitatus* 1 (1972) 21–25.

Parallèles orientales des sépultures équestres de l'époque avare dans le Bassin des Carpathes. In: "Les questions fondamentales du peuplement du Bassin des Carpathes du VIIIe au Xe siècle". Session scientifique de l'Union Internationale Archéologique Slave. Szeged 27–29 Avril 1971. Ed.: Gerevich, L. Mitteilungen des archäologischen Instituts der ungarischen Akademie der Wissenschaften. Beiheft 1. Budapest 1972, 51–55.

Trója. Az ásatások megindulásának századik évfordulójára. *Antik Tanulmányok* 18 (1971) 316–320.

Beratung der ethnographischen Sektion der gemischten Kommission sowjetischer und ungarischer Historiker. *Demos* 1972:1, 92–94. (Mitverfasser: Sárkány, M.)

Fouilles archéologiques en Bachkirie et la préhistoire hongroise. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 25 (1972) 301–312.

Введение. In: *Проблемы археологии и древней истории угров*. Отв. ред.: Смирнов, А. П. – Чернецов, В. Н. – Эрдели, И. Ф. Москва 1972, 5–6. (Соавтор: Чернецов, В. Н.)

Об археологической культуре древних венгров конца IX – первой половины X в. н. э. In: *Проблемы археологии и древней истории угров*. Отв. ред.: Смирнов, А. П. – Чернецов, В. Н. – Эрдели, И. Ф. Москва 1972, 128–144.

Frumkin, N.: Archaeology in Soviet Central Asia. Leiden–Köln 1970. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 24 (1972) 325. (Recenzió)

Bakay K. – Kalicz N. – Sági K.: Magyarország Régészeti Topográfiája 3. Veszprém megye régészeti topográfiája. Devecseri és Sümegi járás (Archäologische Topographie Ungarns 3. Archäologische Topographie des Komitats Veszprém, Kreise: Devecser und Sümeg). Budapest 1970. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 24 (1972) 321. (Recenzió)

1973

Mongolisch–ungarische Archäologische Forschungen in der Mongolei (Vorbericht). *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 4 (1973) 113–118.

A pilisi erdők régészeti emlékei. *Az Erdő* III. XXII. 2. 70, 73.

Gondolatok a magyar régészetről. *Magyar Tudomány* 80 (1973) 221–228. (Társszerző: Ecsedy I.)

Современная организационная структура археологии в Венгерской Народной Республике. *Советская археология* 1973:3, 249–256. (Соавтор: Титов, В.)

Hozzászólás: Új szempontok a Dunamedence vízrajzi neveinek vizsgálatában? *Hidrológiai Tájékoztató*. Budapest 1973, 33.

Dömös. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 26 (1973) 60.

Jánoshida-Tótképuszta. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 26 (1973) 63.

Fettich Nándor az ötvösművész. *Műgyűjtő* 1973:2, 11.

Gyula Moravcsik. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 25 (1973) 371–373. (Nekrológ)

Nándor Fettich 1900–1971. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 4 (1973) 175–178. (Nekrológ)

1974

Előzetes jelentés az 1971. évi mongóliai régészeti kutatásainkról. *Archaeologiai Értesítő* 101 (1974) 139–146.

Die Belohnung der Finder des Attila-Schatzes von Nagyszentmiklós. *A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve* 1971:2 (1974) 143–155. (Társszerző: Pataky, L.)

Az etnikum és az etnográfia szovjet elmélete. *Világtörténet* 24 (1974) 39–46. (Társszerző: Ikonnyikova A.)

Dömös. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 5 (1974) 214–215.

Pilismarót-Öregek dűlő. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 27 (1974) 44–45.

A „szarvasok népe” nyomában. *Élet és Tudomány* 29 (1974) 2217–2222.

Hohloma. *Műgyűjtő* 1974:4, 64.

Egy festő nyomában. *Műgyűjtő* 1974:6, 49.

Cungkápa szobrai. *Műgyűjtő* 1974:6, 50–51.

Merre vezetett a honfoglalók vándorlása? *Tudományos Kaleidoszkóp*. Budapest 1974, 309.

Hozzászólás Balassa Iván előadásához. *Ethnographia* 85 (1974) 591–592.

Az etnikum és etnográfia szovjet elmélete. *Világtörténet* 24 (1974) 39–46.

Zur Frage der Lokalisation der Wohnorte des Urungarntums. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 5 (1974–1975) 117–128.

Bromleĭ, Ioulian Vladimirovitch: Etnos i emografĭia. Éditions «Naouka», Moscou, 1973. 281 p. *Acta Ethnographica* 23 (1974) 393–397. (Recenzió)

Bach, H. – Dusek, S.: Slawen in Thüringen. Geschichte, Kultur und Anthropologie im 10. bis 12. Jahrhundert. Weimar 1971. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 26 (1974) 257–258. (Társ-szerző: Kiszely, I.) (Recenzió)

1975

A honfoglaló magyarság etnikai határainak kérdéséhez. *Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum* 2. Red.: Ortutay, Gy. Budapest 1975, 45–47.

Pilismarót-Öregek dűlő. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 28 (1975) 81–82.

Lev Nyikolajevics Gumiljov koncepciója az Etnoszról. *Documentatio Ethnographica* 5 (1975) 5–18.

Аурель Штейн и его исследования на Памире. *Страны и Народы Востока* 16 (1975) 292–295.

A kelet-európai sztyeppe népei a korai középkorban. *Magyar Tudomány* 82 (1975) 696–699. (Társ-szerző: Bartha A.)

Szibéria és a Távol-Kelet kőkori kultúrái nyomában. *Élet és Tudomány* 30 (1975) 1635–1638.

Julianus barát nyomában. Baskíriában volt-e a magyar őshaza? *Élet és Tudomány* 30 (1975) 2148–2151.

Egy eltűnt nép nyomában. A volgai bolgárok. *Élet és Tudomány* 30 (1975) 2242–2246.

Avarkori sarlók a Kárpát-medencében. *Ethnographia* 86 (1975) 153–163.

Введение. In: *Эпоха Великого Переселения Народов*. Ред.: Амброз, М. К. Москва 1975, 3–5.

Авары и Средняя Азия. In: *Центральная Азия в кушанскую эпоху* 2. Ред.: Гафуров, В. Г. и др. Москва 1975, 169–171.

Volgai Bolgárok. *Élet és Tudomány* 1975. november 47.

Раскопки советско-венгерской экспедиции в ВНР. *Археологические Открытия 1975 г.* Москва 1975, 585–607. (Соавторы: Титов, В. С. – Макарова, Э.)

Egy ritka mongol festmény. *Műgyűjtő* 7, 1975:3, 8 – 9.

Dömös. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 5 (1974/1975) 214–215.

Jánoshida. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 5 (1974/1975) 216.

Pilismarót. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 5 (1974/1975) 217.

Forschungstätten für Finnougristik in Ungarn. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 5 (1974/1975) 9–42.

Bóna I.: VII. századi települések és árpádkori magyar falu Dunaújvárosban (Аварские поселения VII века и венгерская деревня эпохи Арпадов). Budapest 1973. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 27 (1975) 498–499. (Recenzió)

1976

A halhatatlan Herkules. *Természet Világa* 107 (1976) 243.

A kajragacsi ősök szobrai. *Természet Világa* 107 (1976) 435.

Sziklarajzok a Világ Tetején. *Természet Világa* 107 (1976) 532.

Die Darstellung auf der grossen awarischen Riemenzunge von Bánhalom. In: *Hungaro-Turcica*. Ed.: Káldi-Nagy, Gy. Budapest 1976, 263–266.

A honfoglaló magyarok ősei nyomában. *Népszava* 1976. április 18.

Az avarság és Kelet a régészeti források tükrében. Doktori disszertáció tézisei. Budapest 1976.

Az első szovjet–magyar közös régészeti ásatások. *Magyar Tudomány* 83 (1976) 480–481.

Bajót. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 29 (1976) 3.

Csolnok. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 29 (1976) 53.

Ausgrabungen in Bajót und Csolnok. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 6 (1976) 123–124.

Węgierska mapa Winlandii. *Slavia Antiqua* 24 (1976) 155–162.

Mongolisch-ungarische Archeologische Forschungen in der Mongolei im Jahre 1974. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 6 (1976) 115–117.

Le nouveaux resultats des expeditions archéologiques hungaro-mongoles. In: *IXe congrès de l'UISPP (Union internationale des sciences préhistoriques et protohistoriques), Nice, 13-18 septembre 1976*. Nice 1976, 594.

Раскопки Советско-Венгерской экспедиции в Венгерской Народной Республике. *Археологические открытия 1975 года*. Москва 1976, 585–587. (Соавторы: Титов, В. С. – Макарова, Т. И. – Ширинский, С. С.)

Ausgrabungen in Bajót und Csolnok. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 6 (1976) 123–124. (Mitverfasser: Makarova, T. – Sirinszkij, S. – Tyitow, W.)

Cs. Sós, Á.: Die slawische Bevölkerung Westungarns im 9. Jahrhundert. München 1973. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 28 (1976) 243–245. (Recenzió)

Csolnok. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 6 (1976) 158.

Pilismarót. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 6 (1976) 158–159. (Mitverfasser: Salamon, Á.)

1977

Карта 16 века открывает Америку 11 века. *Природа* 1977, 89–99.

The Vinland Map. *Acta Ethnographica* 24 (1977) 155–161.

Az ősmagyarság régészeti emlékei Kelet-Európában. In: *Magyar őstörténeti tanulmányok*. Szerk.: Bartha A. – Czeglédy K. – Róna-Tas A. Budapest 1977, 65–77.

Őseink nyomában a Kazár Birodalomban. *Élet és Tudomány* 32 (1977) 451–453.

Mongolisch-ungarische archäologische Forschungen in der Mongolei im Jahre 1974. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 7 (1977) 115–117. Taf. 53a–58. (Mitverfasser: Zeweendordsch, D.)

Les anciens Hongrois ont-ils été dans la région du Kouban? In: *Les anciens Hongrois et les ethnies voisines à l'Est*. Réd.: Erdélyi, I. *Studia Archaeologica* 6 (1977) 249–252.

Magyar és szovjet régészek ásatása Keszthely-Fenekpusztán. *Magyar Tudomány* 84 (1977) 307–309.

Die ersten sowjetisch – ungarischen und ungarisch – sowjetischen Ausgrabungen im Jahre 1975. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 7 (1977) 119–125.

Keszthely-Fenekpuszta. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 30 (1977) 33–34.

Budakeszi-Barackos. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 30 (1977) 38.

Felbecsülhetetlen értékű ásatások. *Esti Hírlap* 1977. november 5.

Das awarische Gräberfeld in Budakalász-Dunapart. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 7 (1977) 45–47.

Раскопки на западном берегу Балатона. *Археологические открытия 1976 года* (1977) 592–593. (Соавтор: Титов, В. С.)

Recently found relics of Turcic Stone Sculpture from the territory of the Mongolian Peoples Republic. *Arts of the eurasian Steppelands. Colloquies on Art et Archaeology in Asia* 1977:7, 203–217.

Kovrig, I. (ed.): Avar finds in the Hungarian National Museum. Cemeteries of the Avar Period (567–829) in Hungary I. Budapest 1975. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 29 (1977) 293–294. (Recenzió)

Averkieva, Y. P.: Indeytsi Severnoi Ameriki. Moscow 1974. *Acta Ethnographica* 26 (1977) 234–236. (Recenzió)

Emlékezés Fettich Nándorra. *Dunakanyar Tájékoztató* 1977:2, 154–157. (Nekrológ)

1978

A kezdet bíztható. Magyar-Szovjet közös ásatások. *Magyarország* 45 (1978) 22–23.

Ausgrabungen. Budakeszi-Barackos. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 8/9 (1978) 238–239.

Keszthely-Fenekpuszta. *Archaeologiai Értesítő* 105 (1978) 271–272.

Budakeszi-Barackos. *Archaeologiai Értesítő* 105 (1978) 283.

Budakeszi-Barackos. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 31 (1978) 74.

Keszthely-Fenekpuszta. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 31 (1978) 12–13.

Budakeszi-Barackos. *Archäologische Denkmäler. Forschungen Ur- und Frühgeschichte*. Wien 10 (1978) 120–121.

A verebi honfoglaláskori sírlelet egyes tárgyainak Don-menti analógiái (Analogie de vestiges sépulcraux près du don avec ceux de Vereb de l'époque de la conquête Arpadienne). *Alba Regia* 16 (1978) 287–292.

Egyes avarkori ábrázolások mitológiai vonatkozásairól. In: *Előmunkálatok a Magyarság Néprajzához* 3. Szerk.: Hoppál M. – Istvánovits M. Budapest 1978, 338–341.

Régészeti kultúra–etnogenezis–etnosz. A *Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományok Osztályának Közleményei* 27 (1978) 117–121.

Некоторые итоги работ Монгольско-венгерской экспедиции. In: *Археология и Этнография Монголии*. Ред.: Окладников, С. П. Новосибирск 1978, 136–151.

Régészeti kiegészítések Kresz Mária tanulmányához (Дополнения со стороны археологии к статье Марии Крес). *Ethnographia* 89 (1978) 354–362.

Вопросы археологических памятников славян в Фенекпусте и её окрестностях. In: *Problemi seoba naroda u Karpatskoj kotlini*. Red.: Dimitrijevic, D. Novi Sad 1979, 163–166.

Ásatások Vásárosnamény határában. In: „*Találkozás Bereggel.*” Szerk.: Mező A. Vásárosnamény 1979, 155–164. (Társszerző: Szimonova Eugénia)

Archäologische Denkmäler des Ungarntums aus der Zeit der Landnahme an den Westrgränzen des Landes. *Forschungsberichte zur Ur- und Frühgeschichte* 10 (1979) 120–121.

Das awarische Gräberfeld in Budakalász-Dunapart (Donauufer). *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 7 (1977) 49–54.

Okladnyikov Sz. P. akadémikus köszöntése. *A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományok Osztályának Közleményei* 27 (1978) 255–258.

Erdélyi Balázs. Régészeti kutatás a levegőből. *Delta* 12 (1978) 38–40.

J. A. Halikova 1930–1977. *Archaeologiai Értesítő* 105 (1978) 106. (Nekrológ)

Dezső Csallány. Szentés 1903 – Nyíregyháza 1977. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 30 (1978) 441. (Nekrológ)

1979

Budakeszi-Barackos. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 32 (1979) 77–78.

Keszthely-Fenekpuszta. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 32 (1979) 94.

Раскопки в Фенекпусте. *Археологические открытия 1978 года* (1979) 605–606. (Соавтор: Титов, В.)

A magyar–szovjet közös régészeti kutatások. *Magyar Nemzet* 1979. március 28, 6.

Előzetes jelentés az 1974. évi mongol-magyar régészeti expedíció munkálatairól I. rész (Отчет о работе монгольско-венгерской археологической экспедиции в 1974 году). *Archaeologiai Értesítő* 106 (1979) 112–126.

Magyar övveretek kijevei öntőmintái? *Élet és Tudomány* 34 (1979) 593–595.

Magyar őstörténeti tudományos ülés Szegeden 1979 március 7–9. *Ethnographia* 90 (1979) 593–595.

A Nemzetközi Szláv Régészeti Unió tudományos konferenciája Kijevben (1979. november 21–24.). *A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományok Osztályának Közleményei* 28 (1979) 173–175.

Különös leletek a jugoszláviai Vajdaságból. *Antik Tanulmányok* 26 (1979) 87–96.

Ergebnisse der Ausgrabungen in Keszthely-Fenekpuszta (1976–77). *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 8–9 (1978–79) 151–156, 387–392. (Mitverfasser: Sági, K.)

Das Awarentum und der Osten im Spiegel der archäologischen Quellen. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 8–9 (1978–79) 189–198.

Neuer altungarischer (?) Grabfund aus Südrussland. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 8–9 (1978–1979) 121–123.

Az avarság és Kelet a régészeti források tükrében. *Magyar Múlt* 1979. augusztus 23, 25–34.

Раскопки в Фенекпусте. *Археологические открытия 1978 г.* Москва 1979, 605–606. (Со-авт.: Титов, В. С.)

Neuer altungarischer (?) Grabfund aus Südrussland. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 8–9 (1978–79) 121–123.

- Kiss, A.: Avar Cemeteries in County Baranya. Cemeteries of the Avar Period (567–829) in Hungary 2. Budapest 1977. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 31 (1979) 202–203. (Recenzió)
- László Gy. – Rác I.: A nagyszentmiklósi kincs (Der Schatz von Nagyszentmiklós). Budapest 1977. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 31 (1979) 413–414. (Recenzió)
- Pletnyova, Sz. A.: Poloveckije kamennüje izvajanyija. Archeologija SzSzSzR. Moszkva 1974. *Ethnographia* 90 (1979) 298–299. (Recenzió)
- Milescu, S.: Kínai útinapló 1675–1677. Bukarest 1978. *Ethnographia* 90 (1979) 612. (Recenzió)

1980

- К вопросу о заселении Задунавья древними венграми. *Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum* 2. Turku 1980, 316.
- Modern régészet. *Magyar Tudomány* 87 (1980) 130–134. (Társszerző: Erdélyi B.)
- A magyar őstörténet periodizációja. *Magyar Tudomány* 87 (1980) 335–338.
- A Kárpát-medence népei a honfoglalás előtt. A mi világunk.* Budapest 1980.
- Первые итоги раскопок венгеро-советской экспедиции на территории ВНР (The first results of the Hungarian-Soviet expedition in Hungary). *Советская археология* 1980:1, 130–146. (Соавтор: Титов, В. С.)
- Археология Венгрии. Каменный век.* Москва 1980. (Соавтор: Титов, В. С.)
- Путешествия Мора Дечи по Кавказу. *Вопросы осетинской археологии и этнографии* 26:1 Орджоникидзе 1980, 124–135.
- Ergebnisse der Ausgrabungen von Keszthely-Fenekpuszta. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 8–9 (1978–79) 151–156. (Mitverfasser: Sági, K.)
- Az avarság és Kelet a régészeti források tükrében (Doktori disszertációs tézisek 1976). *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 8–9 (1978–79) 189–198.
- Neuere Denkmäler der Szekler-ungarischen Runenschrift aus Siebenbürgen. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 32 (1980) 429–436.
- Keszthely-Fenekpuszta. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 33 (1980) 62–63.
- Keszthely-Fenekpuszta. *Archaeologiai Értesítő* 107 (1980) 247–248.
- Кестхей-Фенекпуста. *Археологические открытия 1979.* 1980, 491–449. (Соавтор: Титов, В. С.)
- Régészeti tanulmányúton a Krími-félszigeten. *Archaeologiai Értesítő* 107 (1980) 231–234.
- A honfoglaló magyarság etnikai határainak kérdéséhez. *Congressus IV Internationalis Fenno-Ugristarum Helsinki 1975 2.* 1980, 44–47.
- Neuer altungarischer (?) Grabfund aus Südrussland. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 8–9 (1978–79) 121–123.
- Zur Frage der frühen awarisch-slawischen Beziehungen. *Das Altertum* 27 (1980) 54–58.
- Путешествия Мора Дечи по Кавказу. *Ирон Археологи* 36:1. Орджоникидзе 1980, 125–135.
- Vranić, M. (szerk.): Muzejska Zbirka. *Ethnographia* 91 (1980) 640. (Recenzió)

1981

- Oszétföldön az Észak-Kaukázusban. Az alánok ivadéka. *Élet és Tudomány* 36 (1981) 279–282. (Társzerző: Erdélyi B.)
- Oszétföldön az Észak-Kaukázusban. Kővilág. *Élet és Tudomány* 36 (1981) 311–313. (Társzerző: Erdélyi B.)
- A türk kagánok sírjainál. *Élet és Tudomány* 36 (1981) 867–869. (Társzerző: Sugár L.)

Budakeszi-Barackos. *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 10–11 (1980–1981) 282.

Zur Frage der frühen awarisch-slawischen Beziehungen. *Das Altertum* 27:1 (1981) 54–58.

Zu den theoretischmethodologischen Fragen der Geschichte der Altungarn. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 33 (1981) 71–79.

Einige Bemerkungen über die Awaren-Gesellschaft im Lichte der archäologischen Quellen. In: *Die Nomaden in Geschichte und Gegenwart*. Veröffentlichungen des Museums für Völkerkunde zu Leipzig. Hrsg.: König, W. 33 (1981) 227–237.

A 70 éves Török Gyula köszöntése. *Archaeologiai Értesítő* 108 (1981) 94.

Das Altungarn und die Bulgaren in Osteuropa. In: *Studia – Turco-Hungarica 5. Turkic-Bulgarian-Hungarian relations (VIth–XIth centuries)*. Ed.: Káldy-Nagy, Gy. Budapest 1981, 137–143.

Magyarok Dagesztán földjén. *Szovjet Irodalom* 1981:1, 176–177.

Keszthely-Fenekpuszta. *Archaeologiai Értesítő* 108 (1981) 267.

Keszthely-Fenekpuszta. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 34 (1981) 35–36.

Кестхей-Фенекпуста. *Археологические открытия* 1980 (1981) 492 (Соавтор: Титов, В. С.)

Egy szkíta fejedelem kincsei. In: *Árkádia*. Szerk.: Dankó I. Debrecen 1981, 287–297.

Fedorow, I. A. – Fedorow, G. S.: Rannije tjurki na Sewernom Kavkase. Moskau 1978. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 33 (1981) 433–434. (Recenzió)

Senarclens de Grancy, R. – Kostka, R.: Großer Pamir. Graz 1978. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 33 (1981) 439–440. (Recenzió)

1982

Az avarság és kelet a régészeti források tükrében. Budapest 1982.

Ázsiai lovas nomádok. Régészeti expedíciók Mongóliában. Budapest 1982.

Введение. In: *Древности эпохи великого переселения народов V–VIII веков. Советско– венгерский сборник*. Ред.: Амброз, А. К. – Эрдели, И. Ф. Москва 1982, 3–5. (Соавтор: Амброз, А. К.)

Новый могильник V в. в Кестхей-Фенекпусте. In: *Древности эпохи Великого переселения народов V–VIII веков*. Ред.: Амброз, А. К. – Эрдели, И. Ф. Москва 1982, 64–69.

Исчезнувшие народы. Авары. *Природа* 1982:11, 50–57.

Vorbericht über die Ausgrabungen in Pilismarót Öregek-dűlő (1973–74). *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 10–11 (1980–1981) 147–161. (Mitverfasser: Salamon, Á.)

Венгры на земле Дагестана. *Советский Дагестан* 1982:3, 74–75.

A magyar–szovjet régészeti együttműködés magyar őstörténeti vonatkozású munkálatai. *Nyelvtudományi Közlemények* 84 (1982) 271–274.

Konferencia az Észak-Kaukázus régészetéről. *Archaeologiai Értesítő* 109 (1982) 146.

Bericht über die Ausgrabungen in Pilismarót-Öregek-dűlő (1973–1974). *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 10–11 (1980–1981) 147–161. (Mitverfasser: Salamon, Á.)

Ergebnisse der Ausgrabungen von Keszthely-Fenekpuszta (1978–1979). *Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften* 10–11 (1980–1981) 207–209.

Nomád népek – letelepült népek kapcsolatának és viszonyának kérdéséhez. *A Veszprémi Múzeumok Közleményei* 16 (1982) 119–123.

Kristó Gy.: Levedi törzsszövetségétől Szent István államáig (Vom Stammesbündnis Levedis bis zum Staat von Heiligem Stephan). Budapest 1980. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 34 (1982) 389. (Recenzió)

Szymański, W. – Dąbrowska, E.: Awarzy – Wegrzy. Kultura Europy wczesnosredniowiecznej 5. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1979. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 34 (1982) 442–443. (Recenzió)

Седов, В. В.: Происхождение и ранняя история славян. Москва 1979. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 34 (1982) 444–445. (Соавтор: Симонова, Е.) (Recenzió)

Alekszej Pavlovics Okladnyikov 1908–1981. *Archaeologiai Értesítő* 109 (1982) 146. (Nekrológ)

Alexei Pavlovič Okladnikov 1908–1981. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 34 (1982) 387–388. (Nekrológ)

1983

Über die Zusammenhänge der Grabfunde bei Martan-Ču. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 35 (1983) 207–209.

Az avar társadalom néhány kérdése régész szemmel. In: *Nomád társadalmak és államalakulatok*. Szerk.: Tőkei F. Budapest 1983, 307–315.

A fenékpusztai régészeti kutatások rövid története (Kurze Zusammenfassung der archäologischen Forschungen bei Fenékpusztai). *Zalai Gyűjtemény* 18 (1982–1983) 59–67.

Moskalenko, A. N.: Slavjane na Donu (Borševskaja kultura). Voronež 1981. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 35 (1983) 247. (Recenzió)

A Don-vidék ásatásainak lehetséges magyar vonatkozásai. *Forrás* 15:7 (1982) 29–33.

Кабары (кавары) в Карпатском Бассейне (The Kabars (Kavars) in the Carpathian basin). *Советская археология* 1983:4, 174–181.

Nomád népek – letelepült népek kapcsolatának és viszonyának problémája a Kárpát-medencében és Kelet-Európában (Вопросы соотношения оседлых и кочевых племён в Карпатском бассейне и Восточной Европе). *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* 16 (1983) 119–123.

A humarai vár és feliratai. *Antik Tanulmányok* 30 (1983) 264–266.

Száz éve kezdődtek. Ásatások Fenékpusztán. *Élet és Tudomány* 38 (1983) 1583–1585.

Džorbenadze, V. A.: Die archäologischen Denkmäler der Bergpasses Iori 4. Erzo-Tianeti im Mittelalter. Tbilisi 1982. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 35 (1983) 465. (Recenzió)

1984

Венгры на Дону. In: *Маяцкое городище*. Ред.: Плетнёва, С. А. Москва 1984, 20–25.

Kétnapi járóföldre. Julianus barát nyomában „A nagy Etil folyó mellett” *Magyarország* 1984:34, 23.

О проблемах археологии степей Евразии. In: *Проблемы археологии степей Евразии*. Ред.: Мартынов, А. И. – Эрдели, И. – Молодин В. И. Кемерово 1984, 4–8.

Находки золотых вещей из окрестности города Печ. In: *Проблемы археологии степей Евразии*. Ред.: Мартынов, А. И. – Эрдели, И. – Молодин, В. И. Кемерово 1984, 40–45.

A Fenékpusztai kutatások rövid története (Kurze Zusammenfassung der archeologischen Forschungen bei Fenékpusztai). *Zalai Gyűjtemény* 18 (1984) 59–66.

Keszthely-Fenékpusztai. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 37 (1984) 51.

Jelentés a Magyar Östörténeti Munkabizottság tevékenységéről. *Hungarológiai Értesítő* 1–2 (1984) 301–304. (Társszerző: Veres P.)

Zur Frage des awarenzeitlichen byzantinischen Münzumlaufs im Karpatenbecken. *Acta Antiqua* 30 (1982–1984) 413–434.

1985

Embert keresünk. Gyorsuló Idő. Budapest 1985. (Társszerző: Sugár L.)

Megjegyzések a nagyszentmiklósi kincsről. *A Szegedi Móra Ferenc Múzeum Évkönyve* 1984–1985:1, 29–37.

Вооружение древних венгров как источник по истории основания венгерского государства. In: *Урало–Алтаистика. Археология, Этнография, Язык.* Ред.: Убрятова, Е. И. Новосибирск 1985, 14–16.

Grabung in der Gemarkung von Vásárosnamény. *Studia Slavica* 33:2 (1985) 379–397. (Mitverfasser: Simonova, E.)

Mit várhatunk a közeljövőben a honfoglalás előtti vándorlásaink feltételezett színhelyén végzett régészeti kutatómunkától? *Az Élet és Tudomány Kalendárium* 1985, 218–219.

A világ legrégebbi aranya. *Élet és Tudomány* 40 (1985) 1523–1524.

Предки? *Советский Дагестан* 6 (1985) 74–75. (Társszerző: Аглапов, М.)

A dzivgiszi szentély (The sanctuary of Dzivgis [Ossetia]). *Ethnographia* 96 (1985) 105–113. (Társszerző: Erdélyi P.)

1986

Археология Венгрии 1. Москва 1986. (Társszerző: Титов, В. С.)

A magyar honfoglalás és előzményei. Budapest 1986.

Kultuszhelyek a Góbi-sivatagban. *Élet és Tudomány* 41 (1986) 1459–1460.

Jubileumi konferencia Szent Method halálának 1100. évfordulóján. Nyitra–Břeclav 1985. *Archaeologiai Értesítő* 113 (1986) 137.

Gyomaendrőd. *Archaeologiai Értesítő* 113 (1986) 277.

Gyomaendrőd. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 39 (1986) 52.

Dömös-Iskolaudvar. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 39 (1986) 56.

Slawen, Awaren, Ungarn. In: *Welt der Slawen.* Hrsg.: Herrmann, J. Leipzig–Jena–Berlin 1986, 143–160.

Grabung in der Gemarkung von Vásárosnamény. *Slovenská Archeologia* 33 (1986) 379–396.

Közös emlékeink nyomában. *Magyar Nemzet* 1986. november 3.

Forrai S.: Kiskarácsonról sülvester estig. Budapest 1985. *Confessio* 1986:2, 126–127. (Erdélyi Ferenc néven) (Recenzió)

Тетев, П. Д.: Средневеково селище и некропол от XII в. край с Ковачево, Позарджишки окръг. Разкопки и проучивания 12. *Acta Archaeologia Academiae Scientiarum Hungaricae* 38 (1986) 340. (Recenzió)

Werner, J.: Der Grabfund von Malaja Perescepina und Kuvrat. 1984. *Antik Tanulmányok* 32 (1985–1986) 122. (Recenzió)

1987

Recently discovered ancient relics in Mongolia. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 41 (1987) 75–82. (Co-author: Fejes, I.)

Ausgrabungen in der Gemarkung von Vásárosnamény-Gergelyugornya. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 39 (1987) 287–312. (Mitverfasser: Simonova, E.)

Pannoniai húsvét. Sorsdöntő Történelmi Napok. Budapest 1987.

Ősmagyar sírlelet. *Magyar Nemzet* 1987. április 11.

Szibériában ringott az emberiség bölcsője? *Magyar Nemzet* 1987. október 19.

1988

Раскопки поселения IX-XI вв. в окрестностях Вашарошнамень (Северо-Восточная Венгрия). In: *Труды V Международного конгресса археологов-славистов: Киев, 18-25 сент. 1985 г.* 4. Отв. ред.: Рыбаков, Б. А. Киев, 240–244. (Соавтор: Симонова, Е.)

Über die gegossenen Gürtelgarnituren der Spatawarenzeit östlich von Karpaten. In: *Popoli delle Steppe: Unni, avari, ungari 23–29. aprile 1987*. T. I. Spoleto 1988, 351–367.

A section of the Csolnok avar cemetery. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 40 (1988) 191–206.

Ázsiai hunok emlékei. *Magyar Nemzet* 1988. március 26.

Régészeti kutatóúton a Góbi-sivatagban. *Keletkutatás* 1988. Ősz, 74–77.

Az ázsiai hunok nyomában. *Élet és Tudomány* 43 (1988) 99–101.

Romváros Mongóliában. *Élet és Tudomány* 43 (1988) 403–404.

Die Beziehungen des Fundes von Perescepina zu den Denkmälern der Awarenzeit. *Acta Antiqua* 31 (1985–1988) 413–434.

Über die gegossenen Gürtelgarnituren der Spätawarenzeit östlich von Karpaten. In: *Settimane di studio de Centro italiano di studi sul, alto medioevo XXXV. Settimana. Spoleto 1987*. Spoleto 1988, 351–371.

Ősmagyar temető az Ingul folyónál. *Magyar Nemzet* 1988 február 15.

Opponensi vélemény Somogyi Sándor doktori értekezéséről. *Magyar Múlt* 15 (1987–88) 51–56.

Этнос и археология. *Studijné Zvesti* 25 (1988) 177–180.

1989

Sumér rokonság? Kérdőjel. Budapest 1989.

Gótok, alánok és hunok Dél-Oroszországban. *A Tapolcai Városi Múzeum Közleményei* 1 (1989) 257–260.

A magyar őstörténet néhány alapproblémája. *Keletkutatás* 1989. Ősz, 14–19.

A fordító hozzászólása N. M. Bokij és Sz. A. Pletnyova cikkéhez. *Archaeologiai Értesítő* 116 (1989) 98.

Vita a magyar őstörténeti kutatásokról. *Magyar Tudomány* 96 (1989) 1005–1006.

Новейшая руническая надпись из Венгрии. In: *Проблеми на праболгарската история и култура*. София 1989, 263–268.

Обретение Задунавья венграми в свете археологии. In: *Материалы VI. МКФУ* 1. Ред.: Савельева, Э. А. Москва 1989, 146–148.

Konferencia a régészet aktuális filozófiai és módszertani kérdéseiről Nitra-Nové Vozokany-ban 1987-ben. *Archaeologiai Értesítő* 116 (1989) 129–130. (Társszerző: T. Dobosi V.)

- Kárpátaljai álmok. *Reform* 1989. február 2.
 Dzsingisz kán vértestvére sírja? *Reform* 1989. július 21.
 Leningrádi reformlap. *Reform* 1989. augusztus 11.
 Dzsingisz kán sírját kerestetné... *Reform* 1989. október 27.

1990

- Hamarosan kopjafa áll a Don partján. *Kurír* 1990. szeptember 8.
 A honfoglalás előtti magyarság régészeti emlékeinek kutatása a Szovjetunióban. *Magyar Tudomány* 97 (1990) 310–312.
 Az ázsiai hunok régészeti emlékei. A mongol–magyar régészeti expedíció munkálataiból. *Magyar Tudomány* 97 (1990) 975–978.
 Az ősmagyarság és a Kaukázus. *Forrás* 10 (1990) 64–68.
 Melyik az igazi? Japánok keresik Dzsingisz kán sírját. *Kurír* 1990. július 16.
 Az Avgar-legenda. *Kurír* 1990. július 24.
 Hatezer éves csontváz. *Kurír* 1990. augusztus 31.
 Engesztelő medveének. *Kurír* 1990. augusztus 23.
 Ásatások a Boró folyó völgyében. Dzsingisz kán földjén. *Magyar Nemzet* 1990. augusztus 27.
 Ásatások a Szigetvári tanyán. *Gyomaendrődi Híradó* 1990. október 8–9.
 Moldávia – Besszarábia. *Reform* 1990. január 5.
 Lenin állt, most kőhalom. *Reform* 1990. október 12.
 A bökkenő az agyagedény. *Kurír* 1990. július 26.
 Rašev, R. – Stanilov, St.: Die altbulgarische befestigte Siedlung beim Dorf Huma, Bezirk Razgrad. Разкопки и проучвания 17. София 1987. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 42 (1990) 388–389. (Recenzió)
 Babić, B.: Materijalnata kultura na makedonskite sloveni wo swetlinata na archeološkite istraživanja wo Prilep. Prilep 1986. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 42 (1990) 389. (Recenzió)
 Pleterski, A.: Župa Bled, nastanek, razvoj in perežitki. Ljubljana Academia Scientiarum et Artium Slovenica, Opera 30. Institutum Archaeologicum 14. Ljubljana 1986. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 42 (1990) 390. (Recenzió)
 László Gy.: Őseinkről. *Magyar Tudomány* 97 (1990) 1375–1376. (Recenzió)
 Bakay K.: Feltárul a múlt? *Magyar Tudomány* 97 (1990) 1504. (Recenzió)
 Sashegyi Sándor (1900–1958). *Pest megyei Hírlap* 1990. július 3. (Nekrológ)

1991

- Avarok, Kaukázus. *Keletkutatás* 1991 Ősz, 52–54.
 Megdöbbenéssel olvastam... *A Világ* 1991. július 31.
 Kelet-európai rovásírásos feliratok. In: *Emlékkönyv Benkő Lóránd hetvenedik születésnapjára*. Szerk.: Hajdú M. – Kiss J. Budapest 150.
 Das slawische Urnengräberfeld von Olympia. *Ex oriente lux* 1 (1991) 119–125.
 Az olympiai szláv urnatemető. *Aula* 1 (1991) 68–77.

Лебедев, Г. С.: Эпоха викингов в Северной Европе. Ленинград 1985. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 43 (1991) 482–483. (Recenzió)

1992

Újabb régészeti adat a magyarországi koraközépkori szőlőművelés történetéhez. *Annales Universitatis Litterarum et Artium Miskolciensis* 2 (1992) 67–69.

Goten und Hunnen in Südungarn. *Zeitschrift für Archäologie* 26 (1992) 11–16.

Megvan a „Kazár Atlantisz”! *Élet és Tudomány* 47 (1992) 1364.

The Excavation of a settlement and a cemetery in the outskirts of Gyomaendrőd (Preliminary report). In: *Cultural and landscape changes in South-East Hungary*. Ed.: Bökönyi, S. Budapest 1992, 369–378.

Bemerkungen zur Gesellschaft der Awaren. *Acta Antiqua* 33 (1900–1992) 409–411.

Kísért a múlt. *Esti Hírlap* 1992 április 8.

Аварський меч із Вишеграда. *Археологія* 1992:1, 120–122.

„Szekértábor” a dombon. *Reform* 1992. április 23.

Новая концепция касающаяся исторических событий перед обретением венграми родины. In: *Востоковедение в Башкортостане: История, Культура* 2. Уфа 1992, 52–53.

1993

Magyar őstörténet. Miskolci Parthenon – Tanulmányok 9. Miskolc 1993.

Az 1990. évi mongóliai közös mongol-magyar ásatás eredményei (előzetes jelentés). *Keletkutatás* 1993. tavasz, 62–85.

A mongol-magyar közös régészeti kutatások újabb eredményei (1986–1989) (The latest results from Mongolian-Hungarian joint archaeological research (1986–1989). *Archaeologiai Értesítő* 120 (1993) 63–69. (Társszerző: Cevéndordzs, D.)

Az ázsiai hunok településeiről. *Keletkutatás* 1993. ősz, 62–65.

Az újabban előkerült rovásírásos emlékekről. *Annales UMLA* 3 (1993) 31–43.

Panyola-Ásottfok. *Régészeti Füzetek* Ser 1. No. 45 (1993) 55.

Megjegyzések Szentpéteri József előadásához. In: *Az Alföld a 9. században*. Szerk.: Lőrinczy G. Szeged 1993, 79–82.

Falu ásatás Panyola határában. In: *Az Alföld a 9. században*. Szerk.: Lőrinczy G. Szeged 1993, 125–129. (Társszerző: Szimonova Eugénia)

Szelei emlékek. In: *Blaskovich Emlékkönyv*. Szerk.: Gócsáné Móró Cs. Szentendre 1993, 16–18.

Honfoglaló magyar temető leletmentése Budakeszin. *Communicationes Archaeologicae Hungariae* 1993, 135–152.

1994

Bevezetés a magyar őstörténetbe. Budapest 1994.

Изчезнувшие народы, Авары. *Minzu Yicong* 1994:5, 41–47.

Panyola-Ásottfok. *Archaeologiai Értesítő* 121–122 (1994–1995) 241.

Magyar őstörténetkutatás Kőrösi Csoma Sándor korában. *Studia Nova* 1994:1, 47–58.

Kíséret. In: *Korai Magyar Történeti Lexikon*. Főszerk.: Kristó Gy. Budapest 1994, 361.

The settlements of Xiong-nu. In: *The Archaeology of the Steppes*. Ed.: Genito, B. Napoli 1994, 553–563.

Die ungarischen Parallelen zum Fund von Martynovka. In: Pekkarskaja, L. V. – Dafydd Kidd, D.: *Der Silberschatz von Martynovka (Ukraine) aus dem 6. und 7. Jahrhundert*. Innsbruck 1994, 153–161.

Megjegyzések az úgynevezett Nagy Károly-szablyáról (The so-called Charlemagne's sword). *Byzance et ses voisins. Acta Universitatis de Attila József Nominatae: Opuscula Byzantina*. 9 (1994) 129–136.

Honfoglalás előtt – honfoglalás után. *Kapu* 1994:6–7, 23–25.

Gondolatok a magyar őstörténetről. *Studia Nova* 1994:2, 65–72.

Кузмина, Е. Е.: Откуда пришли индоари? Москва 1994. *Studia Nova* 1994:2, 277–278. (Recenzió)

Trugly Sándor.: Griffek és oroszánok népe. Pozsony 1994. *Studia Nova* 1994:2, 345–346. (Recenzió)

Кузнецов, В. А.: Алано-осетинские этюды. Владикавказ 1993. *Studia Nova* 1994:2, 346–348. (Recenzió)

Kubassek János. Magyar utazók Ázsiában. *Studia Nova* 1994:1, 250–251. (Recenzió)

1995

Gondolatok a magyar őstörténetről. In: *A kilencedik (tapolcai) magyar őstörténeti találkozó előadásai és iratai*. Kiadta: Csihák Gy. A Zürichi Magyar Őstörténeti Egyesület. Tapolca 1995, 63–65.

Stein Aurél régészeti munkásságáról. *Keletkutatás* 1995. ősz, 107–110.

Utazás az Ezer Buddha-barlangtemplomokhoz 1. *Távol-Kelet* 1995:4, 9.

A honfoglaló magyarság emlékei a nyugati végeken. *Studia Nova* 1995:3, 93–100.

Látogatás a chantik földjén. *Studia Nova* 1995:3, 151–161.

A bodrogszerdahelyi honfoglaláskori magyar temető. *Studia Nova* 1995:4, 69–81.

Gondolatok a magyar őstörténetről. In: *Europa Balcanica-Danubiana-Carpathica 2/B Annales Cultura-Historia-Philologica*. Budapest 1995, 296–299.

Szász Béla. A hunok története. Attila nagykirály. *Studia Nova* 1995:4, 276–277. (Recenzió)

Плетнева, С. А.: Половцы. Москва 1990. *Studia Nova* 1995:4, 272–276. (Recenzió)

Трубачов, О. Н.: Этногенез и культура древнейших славян. *Studia Nova* 1995:4, 274–276. (Recenzió)

1996

Hová készült Kőrösi Csoma Sándor? *Turán* 1996:6, 1–12.

A Panyola-ásottfoki feltárás eredményei (1991–96). In: *Panyola. Településtörténeti eredmények 1991–1996*. Szerk.: Erdélyi I. Budapest 1996, 3–15.

„Hazát kell néktek is teremteni” A titokzatos eredetű türkök. *Magyar Fórum* 1996. július 4.

Kazária. *Magyar Fórum* 1996. július 11.

A szlávok letelepedése. *Magyar Fórum* 1996. augusztus 1.

Utánajártunk: Ki fizeti a régészt. *Kis Kelet* 1996. október 10.

A magyar őstörténet mai kérdései. A magyar őstörténet és a nyelv. Embertan. *Kapu* 1996:12, 32–32.

О печенегах на территории Венгрии (к постановке вопроса). In: *Материалы I тыс. н. э. По археологии и истории Украины и Венгрии*. Отв. ред.: Приходнюк, О. М. Киев 1996, 163–166.

Название двух народов: авары. *Tarih* 1996:2–3, 87–88.

Körkép kultúránk állásáról. *Új Magyarország* 1996. augusztus 1.

A titokzatos eredetű türkök. *Magyar Fórum* 1996. július 4.

Kazária. *Magyar Fórum* 1996. július 11.

A magyar őstörténet mai kérdései. *Kapu* 1996:12, 31–33.

Naturexpo 96. *Távol-Kelet* 1996:2, 25.

A mongol pásztorok lakása: a ger. *Távol-Kelet* 1996:4, 10. (Társszerző: Erdélyi P.)

A szlávok letelepedése. *Magyar Fórum* 1996. augusztus 1.

1997

Szerkesztői megjegyzés Benkő Mihály előadásához. *Turán* 1997:6, 107–108.

Őseinket hogy hozád? (Disputa.) *Gesta* 1 (1997) 64–69.

Néhány magyarországi rovásfeirat és keleti rokon emlékeink. *Turán* 1997:2, 41–46.

A Bajkáltól a Balatonig. Régészeti adatok a töröknyelvű népek történetéhez. Budapest 1997.

A magyar őstörténet-kutatás száz esztendeje. In: *Magyar őstörténeti konferencia. Budapest 1995. november 20 – 21.* Szerk.: Bartha A. – Czeglédy K. – Róna-Tas A. Budapest 1997, 5–34.

Pulszky Ferenc, a népvándorlás- és honfoglaláskor kutatója. *Magyar Múzeumok* 1997:4, 17–19.

Julianus és a magyar őshaza. *Kapu* 1997:6–7, 32–34.

Avarok és honfoglaló magyarok Somogyban. In: *Avarok és honfoglaló magyarok Somogyban.* Szerk.: Karancz G. Marcali 1997, 9–16.

Gábori Miklós (1925–1996). In: *Magyar Tudó lexikon A-tól Zs-ig.* Főszerk.: Nagy F. Budapest 1997, 318.

Megnyitó beszéd dr. Somogyi Győző és Benkő Mihály kiállításán. *Reformáció* 1997:2, 17–19.

Keresztül-kasul Kínán. Hová temették Dzsingisz kánt? *Távol-Kelet* 1997. január. 13.

Die Ergebnisse der Ausgrabungen einer Siedlung in der Gemarkung von Panyola. In: *Mittleuropa im 8.–10. Jahrhundert.* Bratislava 1997, 92–97.

Kijevi emlékmű. *Magyar Nemzet* 1997. január 15.

Глиняные фигурки животных из с. Паньола. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* 42 (1997) 255–257.

Über de sogenannten Säbel Karls des Grossens. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 49 (1997) 267–272.

Kínai főúr-hadvezér palotája a barbárok földjén? *Távol-Kelet* 1997. március 11.

Julianus és a magyar őshaza. *Kapu* 1997:6–7, 32–34.

Egy kiállítás margójára. *Távol-Kelet* 1997. augusztus 8.

Bunker, C. E.: A kelet-európai steppék régi bronztárgyai. *Turán* 1997:2, 80. (Recenzió)

Henkey Gy.: Felvidéki magyarok népességtörténete és etnikai embertani képe. *Turán* 1997:2, 84. (Recenzió)

Benkő M.: Nomád világ Belső-Ázsiában. *Turán* 1997:2, 80–81. (Recenzió)

Török Gy.: A halimbai avarkori temető. *Turán* 1997:2, 81–82. (Recenzió)

1998

A kínai császárság és az ázsiai hunok kapcsolatai. *Új Keleti Szemle* 1998:1, 34–36.

Julianus barát és a magyar őshaza. *Turán* 1998:1, 45–49.

Szlávok és honfoglaló magyarok a Garamtól a Felső-Tiszáig. In: *A Felvidék történeti földrajza.* Szerk.: Frisnyák S. Nyíregyháza 1998, 107–113.

Lovasnomád bankügylet. *Magyar Demokrata* 1998:4, 46–47.

Panyola-Ásottfok. In: *Régészeti kutatások Magyarországon 1998.* Ed.: Kisfaludi J. Budapest 1998, 160.

Beszélgetés lovasnomád őseinkről. Bertók L. A. *Magyar Múlt* 25:48, 84–87.

Budafok. In: Nagy, M.: *Awarenzeitliche Gräberfelder im Stadtgebiet von Budapest*. Monumenta Avarorum archaeologica 2. Budapest 1998, 191–197.

Régészet. Мартынов, А. И.: Археология. Москва 1996. *Klió* 1998:2, 50–51. (Recenzió)

Neolitikum a Kárpát-medencében. Титов, В. С.: Неолит Карпатского Бассейна. Исследования и материалы. Москва 1996. *Klió* 1998:2, 52–55. (Recenzió)

A korai magyar történet – orosz szemmel. Шушарин, В. П.: Ранний этап этнической истории венгров. Москва 1997. *Klió* 1998:2, 69–75. (Recenzió)

László Gyula emlékezete. *Magyar Demokrata* 1998:34, 35–36. (Nekrológ)

1999

Sir Aurel Stein Bibliography 1885–1943. Bibliographia Virorum Eruditorum 17. Ed.: Décsy, Gy. Bloomington 1999.

Szerkesztői megjegyzés Benkő Mihály előadásához. *Turán* 1999:6, 107–108.

Akadémiai ásatások a pomázi Holdvilág-árokban. *Turán* 1999:5, 71–76.

Panyola-Ásottfok. Ásatasi jelentés. *Régészeti kutatások Magyarországon 1999*. Ed.: Kisfaludi J. Budapest 1999, 33.

Ein Wort zum Thema „Die Ungarn in Sankt Gallen”. In: *Die Ungarn und die Abtei Sankt Gallen (Magyarok és a Szent Galleni Apátság)*. Hrsg: Csihák, J. Gy. – Vogler, W. Sankt Gallen–Budapest 1999, 50–53.

Hová készült Kőrösi Csoma Sándor? *Turán* 1999:6, 9–12.

Jerney János „keleti utazása”. *Turán* 1999:3, 71–74.

Az újabb erdélyi rovásfeliratokról. *Turán* 1999:3, 85–89.

Az Altajtól a Kárpát-medencéig. *Turán* 1999:4, 7–10.

Néhány magyarországi rovásfelirat és keleti rokon emlékeink. *Turán* 1999:2, 41–46.

A dako-román kontinuitás hipotézisének gyökerei. *Turán* 1999:5, 101–104.

Gyűjtsünk kínai pénzeket! *Műértő* 1999:2, 15.

Ókori és kortárs csontfaragványok. *Műértő* 1999:2, 17.

„Ókori” bronzszobrocska. *Műértő* 1999:4, 12.

Szent István fegyveresei. *Műértő* 1999:2, 7–8.

Előszó. In: Jakabffy I.: *A Közép–Duna-medence régészeti bibliográfiája 1977–1987*. Budapest 1999. (Társszerző.: Tóth E.)

Búcsú a mestertől. *Magyar Demokrata* 1999. augusztus 27.

Varga Géza: A székely rovásírás eredete. *Turán* 1999:4, 97–98. (Recenzió)

Török, Gyula: Das awarenzeitliche Graberfeld von Halimba. Bp. 1998. *Klió* 1999:3, 62–63. (Recenzió)

Török Gyula: A halimbai avar kori temető. (németül) Budapest–Debrecen. *Turán* 1999:2, 81–82. (Recenzió)

Benkő Mihály: Nomád világ belső-Ázsiában. Fotóalbum. Budapest 1998. *Turán* 1999:4, 80–81. (Recenzió)

Петрухин, В. Я. – Раевский, Д. С.: Очерки истории народов России в древности и в раннем средневековье. Москва 1998. *Klió* 1999:1, 84–87. (Recenzió)

Jakabffy Imre. A Közép-Duna-medence régészeti bibliográfiája 1977–1987. Bp. 1999. *Studia Nova* 1999, 95. (Recenzió)

Багаутдинов, Р. С. – Богачев, А. В. – Зубов, С. Э. Праболгары на Средней Волге. Самара 1998. *Klió* 1999:2, 48–49. (Recenzió)

Petruhin, V. Ja. – Rajevszkij, D. Sz.: Ocserki isztorii narodov Rosszii v drevnosztyi i rannjem srednyevekovje. Moszkva 1998. *Klió* 1999:2 (1999) 1. (Recenzió)

2000

Archaeological Expeditions in Mongolia. Budapest 2000.

Hírek. *Turán* 2000:1, 5–84.

Szerkesztőbizottsági gondolatok. *Turán* 2000:2, 5–6.

Szádeczky-Kardoss Lajos naplója és az első Zichy-expedíció. *Turán* 2000:3, 17–26.

Zárszó, értékelés. *Turán* 2000:5, 181–182.

Az alsóbüi rovásfelirat. *Turán* 2000:5, 93.

A lippói lelet. *Turán* 2000:3, 77.

Hozzászólás: Szöllősy Kálmán. Egy csodálatos lelet: Rovásírásos orsógomb Baranyából. A Lippói lelet. *Turán* 2000:5, 77–78.

Függelék. In: *Zichy-expedíció, Kaukázus, Közép-Ázsia, 1895. Szádeczky-Kardoss Lajos útinaplója*. Szerk.: Erdélyi I. Budapest 2000, 273–296.

Hová készült Kőrösi Csoma Sándor? In: *Kőrösi Csoma Sándor és a magyarság keleti eredete*. Szerk.: Gazda J. Sepsiszentgyörgy 2000, 15–17.

A nagyszentmiklósi kincs. Kétszáz éves rejtély. *Műértő* 2000:1, 22.

Jakabffy I.: A Közép-Duna-medence régészeti bibliográfiája. *Turán* 2000:3, 95. (Recenzió)

Révész L.: A karosi honfoglalás kori temetők. Régészeti adatok a Felső-Tisza-vidék X. századi történetéhez. Magyarország honfoglalás kori és kora Árpád-kori sírleletei 1. Miskolc 1996. *Turán* 2000:4, 94–95. (Recenzió)

Csajághy Gy.: A magyar népzene bölcsője: Kelet. Pécs 1998. *Turán* 2000:4, 94. (Recenzió)

Avar kori temető Szekszárdon. Rosner, Gy.: Das awarenzeitliche Gräberfeld in Szekszárd-Bogyiszlói Strasse. Monumenta Avarorum Archaeologica 3. Budapest 1999. *Klió* 2000:3, 63–64. (Recenzió)

Egy IX–XI. századi falu Bulgáriában. Doncheva-Petkova, L. – Ninov, L. – Parucsev, V.: Odărçi. Szeliscse ot pãrvoto bãlgarszko carsztvo 1. Szófia 1999. *Klió* 2000:3, 65–66. (Recenzió)

Erdélyi István. *Napút* 2000:10, 96–97.

2001

Óstörténeti-régészeti fogalomtár. Budapest 2001.

Magyar Kaukázus-kutatás a Zichy-expedíciók után. In: *Elbeszélés és emlékezet. Tanulmányok Istvánovits Márton emlékezetére*. Szerk.: Hoppál M. Budapest 2001, 48–54.

Lovasnépek a Kárpát-medencében II. A kimmérek. *Turán* 2001:1, 77–78.

Folytatódik a kaukázusi hunok emlékeinek feltárása Dagesztánban. *Turán* 2001:1, 79–81.

Elődeinkről. *Turán* 2001:1, 81.

Lovasnépek a Kárpátmedencében V. A türkök. *Turán* 2001:5, 94–95.

Dzsingisz kán nyomában. *Magyar Nemzet* 2001 október 5, 18.

Ausgrabung einer Siedlung der asiatischen Hunnen. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 52 (2001) 145–153.

Rómaiak nyomában Gödön. *Gödi Körkép* 2001:7, 8. (Társszerző: Fűjér T.)

Contra Constantiam. *Gödi Almanach* 7 (2001) 13–15.

- Előszó. In: Csajághy Gy.: *A magyar őstörténet egyes zenei emlékeiről*. Budapest 2001, 5–6.
- Kultuszhely volt-e a Holdvilágárok? *Turán* 2001:1, 82–84.
- Panyola. Az 1998. évi ásatási jelentés. In: Jankovich Bésán D.: *Régészeti kutatások Magyarországon 1998*. Budapest 2001, 160.
- Ajánlás. In: Érdy M.: *A hun lovastemetkezések magyar vonatkozásokkal*. Budapest 2001, 12.
- Eurázsia aranyszarvasa. The Golden Deer of Eurasia. Főszerk.: John P. O'Neil. New York 2000. *Turán* 2001:5, 78–79. (Recenzió)
- Sziklába vésett történelem. Seglie, D. (szerk.): *Siberian Rock Art*. Pinerolo 1999.; Devlet, M. A.: *Petroglifi na dnye Szajanszkogo Morja Moszkva* 1998; Cevéndordzs, D.: *Mongolin etnij urlagijn tuuh*. Ulánbátor 1999. *Klió* 2001:3, 45–48. (Recenzió)
- Eurázsia aranyszarvasa. The Golden Deer of Eurasia. Főszerk.: John, P. O'Neil. New York 2000. *Klió* 2001:3, 49–51. (Recenzió)
- Kunkovác L.: Ósépítmények. Budapest 2000. *Turán* 2001:1, 109. (Recenzió)
- Bartha J.: Keleti tanulmányok. Karcag 1998. *Turán* 2001:1, 110. (Recenzió)
- A kazakok világa. Galijev, A. A.: *Tragyicionnoje mirovozzrenyje kazahov*. Almati 1997. *Klió* 2001:1, 26–28. (Recenzió)
- Avarkori temető (Vác-Kavicsbánya). Tettamanti, S.: *Das awarenzeitliche Gräberfeld in Vác-Kavicsbánya*. Monumenta Avarorum Archaeologica 4. Budapest 2000. *Klió* 2001:3, 70–71. (Recenzió)
- Györffy György. *Turán* 2001:1, 107. (Nekrológ)

2002

- A magyar honfoglalás és előzményei*. Budapest 2002.
- Száguldó szarvasok nyomában. In: Kunkovác L.: *Köemberek (A sztyeppe népek ősi hagyatéka)*. Budapest 2002, 65–110.
- A magyar őstörténet hun paradigmája. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 21–24.
- A konferencia záróértékelése. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 71–72.
- Az esztergomi konferencián el nem hangzott hozzászólás. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 81–82.
- A magyar őstörténet tudományos fogalma. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 115–116.
- Ásatás Baskíriában 1958-ban. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 115–116.
- A Bodrog-alsóbüi rovásfeliratról. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:2, 107–108.
- A Magyar Őstörténeti Munkaközösség eddigi tevékenysége. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 99.
- Bizánc és az ikonok világa. *Gödi Körkép* 2002:3, 3.
- Fettich Nándor emlékezete. *Gödi Almanach* 8 (2002) 174–177.
- Kaukázusi genealógia. Rosszija i Kavkaz: szemejnije i genealogicseszkije szvjazi i jih vlijanyije na meznacionalnije otnosenijija. II. Nemzetközi genealógiai kollokvium. Az Elbrusz című folyóirat különkiadása. Főszerk.: Kotljarov, V. Nalcsik–Moszkva 2000. *Klió* 2002:1, 22–23. (Recenzió)
- Nagy M.: Awarenzeitliche Gräberfelder im Stadgebiet von Budapest. Budapest 1998. *Klió* 2002:2, 54–55. (Recenzió)
- A Seuso-kincs. Mango, M. – Bennett, A.: The Seuso Treasure. *Journal of Roman Archaeology* 12:1. Ann Arbor 1994. *Klió* 2002:2, 37–40. (Recenzió)
- Az Ujgur Kaganátus. Kamalov, A. K.: *Drevnyije ujguri*. Almati 2001. *Klió* 2002:3, 52–54. (Recenzió)
- Sándor J. L.: Hadak útján I – II. Székelyudvarhely 2001. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 97. (Recenzió)

- Cser F.: Gyökerek. Melbourne 2000. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 95–96. (Recenzió)
- Csajághy Gy.: A magyar őstörténet egyes zenei emlékeiről. Budapest 2001. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:2, 98. (Recenzió)
- László Gyula és Alfred Halikov a finnugor őstörténetéről. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:1, 109–114. (Recenzió)
- Kristó Gy.: A székelyek eredete. Budapest 2002. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:2, 5–34. (Recenzió)
- Török L.: Magyar Tudományos Akadémia. Régészeti Intézet. Budapest 2000. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:2, 99–102. (Recenzió)
- Olajos T.: A IX. századi avar történelem görög nyelvű forrásai. Szegedi középkortörténeti könyvtár 16. Szeged 2001. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:2, 91. (Recenzió)
- Bartha Antal (1927–1999). *Eleink. Magyar Őstörténet* 2002:2, 103–106. (Nekrológ)

2003

- Hol sírjaik domborultak...Őstörténeti Füzetek 1.* Budapest 2003.
- Az elfelejtett erdélyi festővész és szobrász, Füzesséry Magdolna. *Gödi Körkép* 2003:11, 12.
- Megjegyzések a szarvasi tűtartó feliratának olvasatához. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2003:2, 41–42.
- Néhány érdekes momentum a kazárok kutatása egykori lehetőségeiről. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2003:1, 83–89. (Társszerző: Benkő M.)
- Preindoeurópaiak és prefinnugorok legősibb kapcsolatairól, valamint őshazáiról. *Turán* 2003:4, 76–80.
- Utazóink-kutatóink Oroszország 19. századi területein. In: *A megtalált örökség 1. Nemzetközi Vámbéry Konferencia.* Szerk.: Dobrovits, M. Dunaszerdahely 2003, 43–53.
- A tápiószelei Blaskovich testvérek és az Attila-kutatás. In: *Blaskovichok emlékezete.* Szerk.: Gócsáné Móró Cs. Tápiószele 2003, 220–231.
- Előszó. Предисловие. Путешествие по следам предков сородичей венгров в Казахстане. In: Бенкő, М.: *Тургайские мадяры.* Будапешт 2003, 5–10.
- Az együttműködés és a tolerancia tapasztalatai az Uraloninnen népeinél. Isztoricicszkije isztocsnjiki, opütü szadejvsztvijá i tolerantnoszti u národov Priuraljá. Materiálü mezsdunárodnoj konferencii. Izsevszkj 2002. *Klió* 2003:3, 30–31. (Recenzió)
- Az andik – történelmi-néprajzi kutatások. Aglarov, M.: Andijci. Isztoriko-etnograficseszkjoje isszledovanyije. Mahacs kala 2002. *Klió* 2003:1, 33–35. (Recenzió)
- Egy világhírű orosz régész jubileumára. Pjetrovcszkij, Ju. Ju. (főszerk.): Sztyepi Jevrazii v drevnosztyi i szrednyevekovje I. Szankt-Petyerburg 2002. *Klió* 2003:1, 62–63. (Recenzió)
- Népek, királyok és Róma – Jubileumi kötet J. Tejral tiszteletére. Bouzek, J. et al. (szerk.): Gentes, Reges und Rom. Jubileumi kötet J. Tejral 65. születésnapjára. Brno 2000. *Klió* 2003:2, 33–34. (Recenzió)

2004

- Előszó. In: *Őstörténeti Füzetek 2.* Budapest 2004, 1.
- A Dunakanyar bal parti emlékei a népvándorlás és a honfoglalás korából. In: *Őstörténeti Füzetek 2.* Budapest 2004, 3–7.
- A nagyszentmiklósi aranykincs egyes edényeinek szimbolikája (Die Symbolik einiger GefäÙe aus dem Goldschatz von Nagyszentmiklós). In: *Népi Vallásosság a Kárpát-medencében 6:2.* Szerk.: S. Lackovits E. – Mészáros V. Veszprém 2004, 9–13, 425–426.
- Kelet felé mutató régészeti és történelmi emlékek. *Turán* 2004:3, 16–17.

- Őstörténeti konferencia Gödön. *Vízió* 2004. november, 4.
- Keleti lovasnépek a Kárpát-medencében (Östliche Reitervölke im Karpaten-Becken). *Tisicum. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Évkönyve* 14 (2004) 167–171.
- Gödi ki kicsoda? Gödtől – Gödig. *Gödi Almanach* 10 (2004) 253–269.
- Indoeurópaiak és finnugorok. *História* 2004:9, 17–21.
- Szerkesztői utószó. In: Vékony G.: *A székely írás*. Budapest 2004, 316–319.
- Őseink nyomában. *A magyar őstörténet kutatása a XX. században*. Budapest 2004.
- A nagyszentmiklósi kincsről – másképpen. In: *Az Idő rostájában 3. Tanulmányok Vargyas Lajos 90. születésnapjára*. Szerk.: Andrásfaly B. Budapest 2004, 163–176.
- Julianus barát útjai. In: *Az Alföld gazdálkodása*. Szerk.: Novák L. F. Nagykőrös 2004, 21–28.
- Bendefy László magyar őstörténeti munkássága. In: *A 100 éve született Bendefy László élete és művei*. Szerk.: Sragner M. Marosvásárhely 2004, 32–37.
- Könyvszemle. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2004:2, 86–87.
- A korai Meroving-korszak problémái a Közép-Duna vidéken. Tejral, J. (szerk.): *Probleme der frühen Merowingerzeit in Mitteldonauraum*. Brno 2002. *Klió* 2004:3, 43–46. (Recenzió)
- M. Nepper I.: Hajdú-Bihar megye 10–11. századi sírleletei. Magyarország honfoglalás és kora Árpád-kori sírleletei 3. Budapest–Debrecen 2002. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2004:2, 86–87. (Recenzió)
- Petkó Iván (1923–1996). *Eleink. Magyar Őstörténet* 2004:1, 87–88. (Nekrológ)
- In memoriam Harmatta János (1917–2004). *Eleink. Magyar Őstörténet*. 2004:2, 3–4. (Nekrológ)

2005

- Kőrösi Csoma Sándor emlékezete. In: *Őstörténeti Füzetek* 3. Budapest 2005, 1–5.
- A magyarság eredetéről és őshazájáról. *Hungarian Studies* 2005. July 17, 4–19.
- Steppe – Archaeologists. Views on the Location of Kazar Capital Cities. *Eurasian Studies Yearbook* 77 (2005) 139–140.
- Разгадана – ли тайна золотого клада? *Shygys – Orient*. Almaty 2005:1, 180–184.
- A szárgátikai kultúra és a hunok. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2005:2, 5–17. (Társszerző: Benkő M.)
- Julianus nyomában. *Valóság* 2005:12, 54–59.
- Hösön-uhá – Áldozóhely és temető a Góbi-sivatagban. In: *Bolor-un gerel. Kristályfény. Tanulmányok Kara György 70. születésnapjára* 1. Szerk.: Birtalan Á. – Rákos A. Budapest 2005, 243–248.
- Dél-Kazahsztán arisz kultúrája a Kr. e. IV–Kr. u. VI. évszázadokban. Poduskin, A. Ny.: Ariszskaja kultúra Juzsnogo Kazahsztana IV. v. do n. e. – VI. v. n. e. Turkesztán 2000. *Klió* 2005:1, 50–52. (Recenzió)

2006

- Összefoglaló beszámoló a Magyar Őstörténeti Munkaközösség Egyesület évtizedes tevékenységéről. In: *Őstörténeti Füzetek* 4. Budapest 2006, 9–12.
- Marczali Henrik magyar őstörténeti kutatásai. In: *Előadások Marczali Henrik születésének 150. évfordulója alkalmából*. Szerk.: Karancz G. Marcali 2006, 13–20.
- Javaslatok az Azebajdzsán és Magyarország kutatói közötti régészeti-történettudományi együttműködési tervhez. In: „Magyarország–Azerbajdzsán: a kultúrák közeledése.” Az első magyar-azerbajdzsáni tudományos szimpózium előadásai. Budapest 2006, 46–47.

Avarkori temetkezési hely Szarvason. Juhász I.: Das awarenzeitliche Gräberfeld in Szarvas, Grexa-téglagyár. *Monumenta Avarorum Archaeologica* 7. Budapest 2004. *Klió* 2006:1, 99–101. (Recenzió)

2007

Kard és kereszt. Fejezet Magyarország és a Kijevi Rusz történetéből. Napkút-Füzetek 12. Budapest 2007. (Társszerző: Uzsoki A.)

A „kettős honfoglalás” hipotézise, és ami körülötte van. *Turán* 2007:4, 27–30.

Hortobágy – festőművész szemével (Boromisza Tibor). In: *Az Alföld vonzásában. Tanulmányok a 60 esztendő Novák László Ferenc tiszteletére.* Szerk.: Ujváry Z. Nagykőrös–Debrecen 2007, 605–619.

Kőrösi Csoma Sándor életútja. *A Dunakeszi Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium Évkönyve* 2005–2006 (2007) 74–79.

A „kettős honfoglalás” hipotézise, és ami körülötte van. *Valóság* 2007:12, 16–20.

Előszó. In: *A magyarság eredetének nyelvészeti kérdései.* Szerk.: Obrusánszky B. Sepsiszentgyörgy 2007, 5–7.

Terrakotta szobrocskák Panyola község határából. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2007:1, 23–26.

Megjegyzések a millicentenáris rendezvények magyar őstörténeti vonatkozásaihoz. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2007:1, 72–73.

Utószó. In: Csáji L. K.: *A sztyepei civilizáció és a magyarság.* Ómúltunk Tára 1. Budapest 2007, 111.

Doszimbajeva, A. M.: A Nyugati Türk Kaganátus. Almaty 2006. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2007:1, 74–75. (Recenzió)

2008

Scythia Hungarica. A honfoglalás előtti magyarság régészeti emlékei (Scythia Hungarica. Archaeological Finds of the Hungarian Prior to the Conquest of the Carpathian Basin). Budapest 2008.

Régészek a Világ Tetején. Nyíregyháza 2008.

Rejtélyek országa. A kazár királyság és a kazár-magyar kapcsolatok rövid története. Ómúltunk Tára 2. Budapest 2008. (Petrik István írói néven)

A „kettős honfoglalás” hipotézise, és ami körülötte van. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:1, 52–58.

Eunedubelianus. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:1, 73–75.

Régi szibériai kutatóink. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:1, 76–79.

Az ősmagyarság és a Kaukázus. In: *Magyarország és Azerbajdzsán. A kultúrák párbeszéde* 2. Budapest 2008, 64–70.

A régészet mai szerepe és helye a tudományok rendszerében. *Világosság* 2008:1, 79–86.

Reisenbüchler Sándor animációs filmalkotó (1935 – 2004). *Gödi Almanach* 13 (2008) 164–167.

A kutatás korlátozottsága és korlátozása. Hozzászólás Bálint Csanád tanulmányához. *Századok* 142 (2008) 463–473.

Révek, utak, népmozgások az Alföldön a X–XI. században. In: *Tradicionális kereskedelem és migráció az Alföldön.* Az Arany János Múzeum Közleményei 11. Szerk.: Novák L. F. Nagykőrös 2008, 301–309.

Newer Russian Research on the Kazar Empire and the Question of Medieval Hungarian-Jewish Relations. *Eurasian Studies Yearbook* 80 (2008) 5–13.

Múzsza. *Népíjság melléklet* 2008. november 1, 4.

További megjelent könyvek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:1, 82–84.

További megjelent könyvek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:2, 90–91.

Hírek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:1, 89–91.

Hírek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:2, 84–85.

Tanulságok – állásfoglalás Király Péter könyvének bemutatójáról. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:2, 55–56.

Újabb ősmagyar sírleletek? *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:1, 91–95.

Kirjak, M. A.: Kamennij vjek Csukotki. Magadan 2005. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2008:1, 80–81. (Recenzió)

2009

Az ázsiai hunok emlékei nyomában. In: *A hunok öröksége*. Szerk.: Marác L. – Obrusánszky B. Budapest 2009, 223–238.

Beköszöntő. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2009:1, 3.

Néhány szó a székely-magyar rovásírásról. In: „Magyarország és Azerbajdzsán”. *A kultúrák párbeszéde 4. IV. Nemzetközi Tudományos Konferencia 1.* Budapest 2009, 34.

Előszó. In: *Avarok, bolgárok, magyarok*. Ómúltunk Tára 5. Szerk.: Vincze F. Budapest 2009, 5–10.

The life of Alexander Csoma de Kőrös. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2009:1, 4–8.

Kikkel találkoztak, vagy kiknek a munkáit szerezték be az első Zichy-expedíció tagjai Oroszországban? *Eleink. Magyar Őstörténet* 2009:1, 36–38. (Társszerző: Kuznyecov, V. A.)

Az első Zichy-expedíció és Azerbajdzsán. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2009:1, 39–45.

Megtalálták Julianus magyarjai őseinek első temetőit? *Eleink. Magyar Őstörténet* 2009:1, 46–51.

Előszó. In: Katancsijev, Sz. T.: *Kun vezérek leszármazottai Kelet-Európában*. Ómúltunk Tára 4. Budapest 2009, 5–13.

Fodor I.: Őstörténet és honfoglalás. Magyarország Története 1. Budapest 2009. *Keletkutatás* 2009. tavasz, 155–162. (Recenzió)

2010

A Kárpát-medence rovásfeliratos emlékei a Kr. u. 17. századig. Budapest 2010. (Társszerző: Ráduly J.)

Előszó helyett. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2010:1, 3–5.

Az első Zichy-expedíció és Azerbajdzsán. In: „Magyarország és Azerbajdzsán”. *A Kultúrák párbeszéde 4. Nemzetközi Tudományos Konferencia 2.* Budapest 2010, 71–73.

Néhány megjegyzés a székely-magyar rovásírásról, kaukázusi, illetve bolgár-török kapcsolatáról. In: „Magyarország és Azerbajdzsán”. *A Kultúrák párbeszéde 4. Nemzetközi Tudományos Konferencia 2.* Budapest 2010, 177–181.

Magyar őstörténet Gödön. *Gödi Körkép* 2010:1, 3.

Az Ucs-tepei sírlelet. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2010:4, 50–51.

2011

Füzesséry Magdolna, az elfelejtett erdélyi művésznő. Napkút-Füzetek 56. Budapest 2011.

Dél és Észak. Ómúltunk Tára 7. Budapest 2011.

A magyar őstörténet alapkérdései, a megoldás kilátásai. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2011:2, 30–12.

A magyar honfoglalás és ami előtte történhetett – Egy kutató gondolatai és feltételezései. *Nagy Magyarországnak* 2011. március 2.

Néhány gondolat Kőrösi Csoma Sándorról. In: *Kőrösi Csoma Sándor és a népek önazonossága*. Szerk.: Szabó E. Kovászna 2011, 9–14.

Előszó. In: Kuskumbajev, A.: *Magyarok keleten és nyugaton*. Ómúltunk Tára 8. Budapest 2011, 5–17.

Hírek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2011:2, 82–83.

Egy jellegzetes, korai, dél-oroszországi hun sírlelet. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2011:3, 3–5.

Ki lehetett a Tarih-i Ungurus társszerzője? *Eleink. Magyar Őstörténet* 2011:3, 61–62.

Hibajegyzék. Erdélyi István – Ráduly János: A Kárpát-medence rovásfeliratos emlékei a Kr. u. XVII. századig. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2011:3, 31–38

Трансилванские секеи и некоторые наследственные черты и древней культуры. In: *Арало-Каспийский регион в истории и культуре Евразии: материалы II Международной научной конференции, посвященной 20-летию независимости Республики Казахстан (г. Актобе, 14-18 сентября 2011 г.)* Ред.: Ажигали, С. Е. Алматы–Актобе 2011, 266–268. (Соавтор.: Erdélyi, P.)

Секельи и мадьяры Арпада. In: *Научное творчество Л. Н. Гумилева и история народов Евразии: Современные подходы и перспективы*. Астана 2011, 108–112.

2012

Magyar őstörténeti minilexikon. Budapest 2012.

Opponensi vélemény Türk Attila 2011, Szeged. Disszertációja: A magyar őstörténet és a szaltovói régészeti kultúrkör. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2012:1, 56–62.

Bábel Tornya avagy malomjáték. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2012:3, 3–5.

Emléksorok L. Ny. Gumiljov születésének századik évfordulójára. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2012:4, 45–49.

Hírek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2012:4, 79.

2013

Hírek és Könyvekről. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2013:4, 1.

A hunok. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2013:4, 2.

Об этнониме авары на Кавказе. In: *Этногенез в свете политантропологии и этнонимии в Дагестане*. Ред.: Агларов, М. А. Махачкала 2013, 128–133.

A honfoglaló magyarság lovastemetkezései. *Magyar Hüperión* 1:3 (2013) 257–260.

Hol lehetett a magyar őshaza meg egyes rokon nyelveink. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2013:4, 13–20.

2014

Gondolatok a Nagyszentmiklósi kincsletről (1. rész). *Eleink. Magyar Őstörténet* 2014:1, 41–49.

Hírek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2014:1, 79.

Gondolatok a Nagyszentmiklósi kincsletről (2. rész). *Eleink. Magyar Őstörténet* 2014:2, 79–82.

Néhány szó az úgynevezett Seuso kincsletről. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2014:3, 84–85.

„Magyargyanús” temető az Urál hegységtől keletre. (Az Uelgi tónál.) *Eleink. Magyar Őstörténet* 2014:3, 86–87.

Könyvismertetés – Hírek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2014:3, 88.

Könyvekről. Hírek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2014:3, 85–86.

Prof. Boda László magyar eredetkutató erkölcsfilozófus emlékére. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2014:3, 87.

A magyar honfoglalás és közvetlen előzményei. *Magyar Hüperión* 2:2 (2014) 131–135.

Függelék II. A szerző és közreadó. (Boromisza Tibnor festőművész munkásságáról). *Magyar Hüperión* 2:2 (2014) 96–98.

2015

Megjegyzések Zimonyi István: A magyar őstörténet sarokpontjai című MTA doktori érkezéséről. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2015:1, 49–54.

Könyvekről. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2015:1, 55–56.

Hírek. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2015:1, 59–60.

Török professzor előadása a balbalokról. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2015:1, 61.

Miklós Zsuzsa (1948–2014) *Eleink. Magyar Őstörténet* 2015:1, 63. (Nekrológ)

A nagyszentmiklósi aranykincsről. *Magyar Hüperión* 3:2 (2015) 192–197.

The Sargatka culture and the Huns. *Journal of Eurasian Studies* 7:4 (2015) 17–31. (co-author: Benkő, M.)

Хуннугийн, Ов.: A hunok kincsei. Ulanbaatar 2011. *Eleink. Magyar Őstörténet* 2015:1, 43. (Recenzió)

2016

Kard és kereszt. *Valóság* 2016:8, 42–44.

A szárgátkai kultúra és a hunok. *Ethnologia* 2016:1–4, 222–239.

A tenger nomádjai, a vikingek. Avagy nemcsak Kolumbusz fedezte fel Amerikát? *Ethnologia* 2016:1–4, 359–367.

A magyar honfoglalás közvetlen előzményei. In: *Népek és kultúrák a Kárpát-medencében: Tanulmányok Mesterházy Károly tiszteletére*. Szerk.: Bollók Á. et al. Budapest–Debrecen–Szeged 2016, 433–438.

2017

Magyar Őstörténeti Minilexikon. E-könyv. Budapest 2017.

Az igazi Dentumogyer, avagy Don-tövi Magyarország? *Magyar Tudomány* 2017:1, 48–50.

A nagyszentmiklósi aranykincs rovásfeliratai és a történelem. *Napút online könyv* 2017. május 26, 5.

A xiongnuk régészeti kutatása Mongóliában a legújabb eredmények tükrében. *Kelet Kapuja* 2017:2, 28–55. (Társszerző: Benkő M.)

2018

A nagyszentmiklósi aranykincs rovásfeliratai és a történelem. *Ethnologia* 2018:3, 273–281.

A Hsziung-Nuk régészeti kutatása Mongóliában. *Ethnologia* 2018:3, 282–320. (Társszerző: Benkő M.)

Vallások a pogány Bulgáriában. *Ethnologia* 2018:3, 602–604.

Egy felfedezésre váró régi forrás a magyarok eredetéről. *Ethnologia* 2018:3, 731–734.

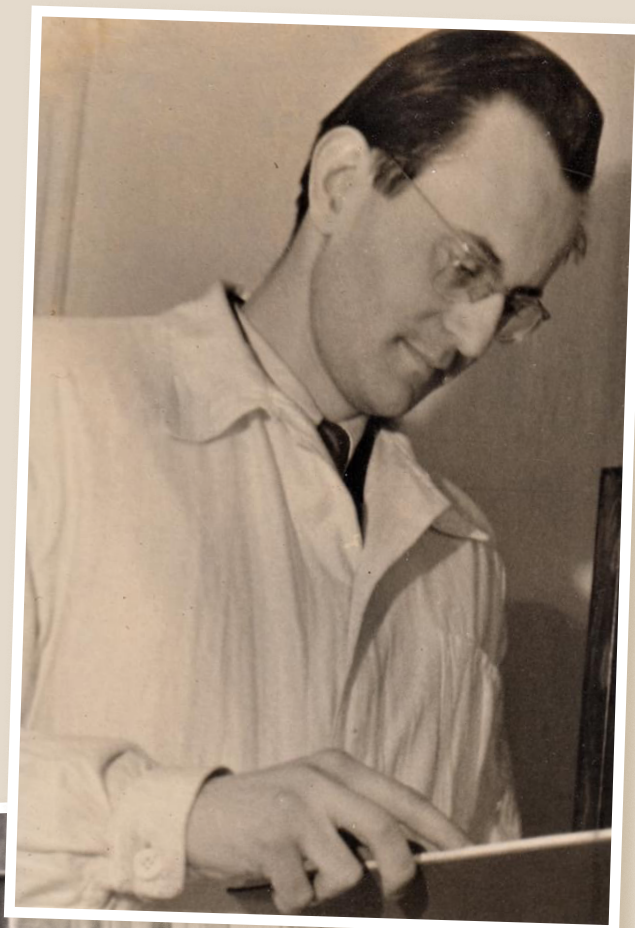
2019

Materialü IV. mezsdunarodnogo magyarszkogo szimpoziuma. Kazany–Bolgar. 15–19. oktjabrja 2018. g. Arheologija evrazijszkih sztepej 6 (2018) 1–265. *Keletkutatás 2019. tavasz*, 117–120. (Recenzió)

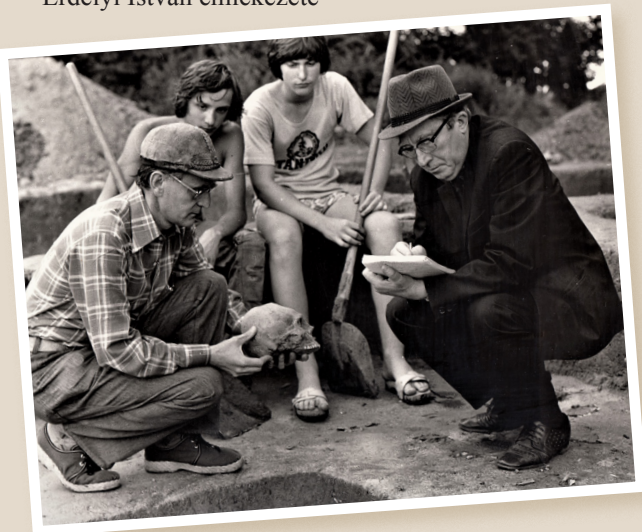

*Református gimnáziumi diákként 1941 decemberében
Nagyváradon*

1956-ban Leningrádban aspiránsként

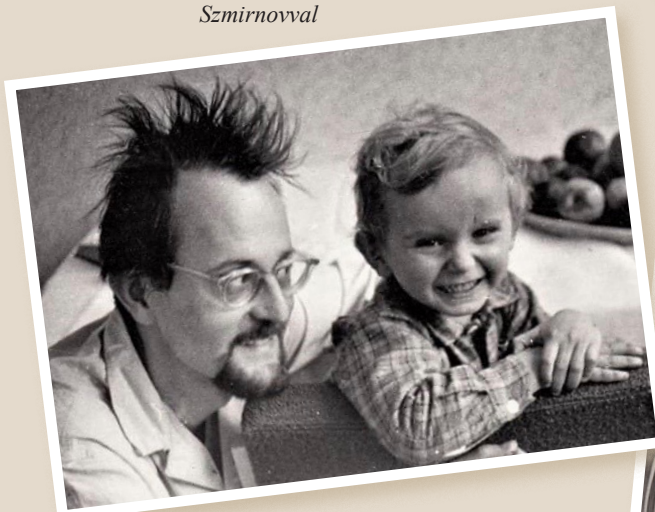
1959 májusában Leningrádban Mihajil Artamonovval és az Állami Ermitázs Múzeum régészeivel

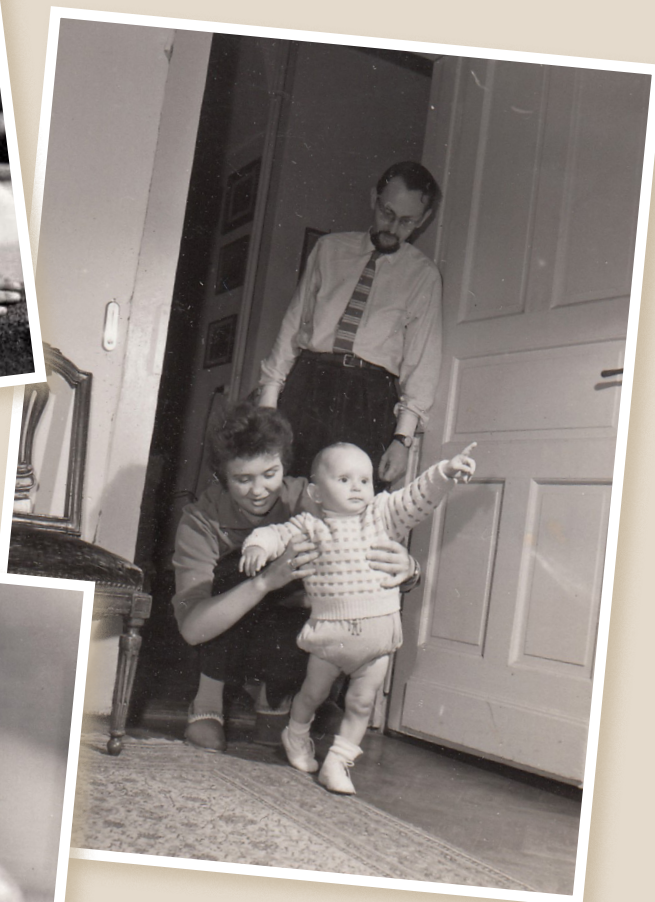
1977-ben a fenékpusztai ásatáson Konsztantyin Szmirnovval

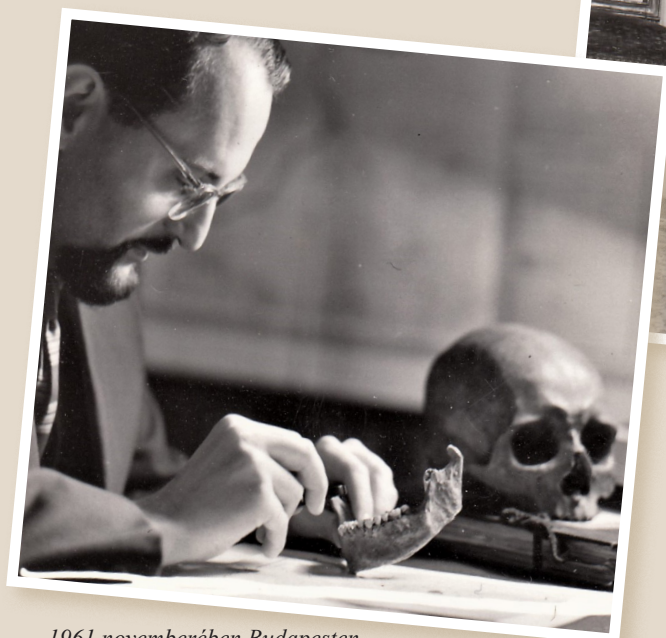
Ásatási kép az 1960-as évek elejéről

Péter fiával Budapesten 1963-ban

Feleségével, Erdélyi Aliszával és Péter fiával
1961 novemberében Budapesten
az Úri utcai szolgálati lakásban

1961 novemberében Budapesten
az Úri utcai szolgálati lakásban

1969 telén Moszkvában

Orosz és magyar régészek a majaki vár nemzetközi ásatásának első évében 1975-ben

A magyar csoport a majaki vár nemzetközi ásatásának első évében 1975-ben

Szvetlana Pletnyovával a majaki vár ásatásán az 1970-es évek végén

A majaki vár ásatásán 1982-ben, a magyar részvétel utolsó évében

Mongóliai expedíció 1986-ban

2005 nyarán Orazak Iszmagulov kazak antropológussal a Magyar Tudományos Akadémia székháza előtt Budapesten

2007-ben és 2009-ben Budapesten

Könyvbemutató 2011-ben Budapesten

*2016 júniusában Budapesten a III-ü
Международный Мађарский симпозиум
по археологии konferencián*

*A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárában 2018 júniusában,
Budapesten*

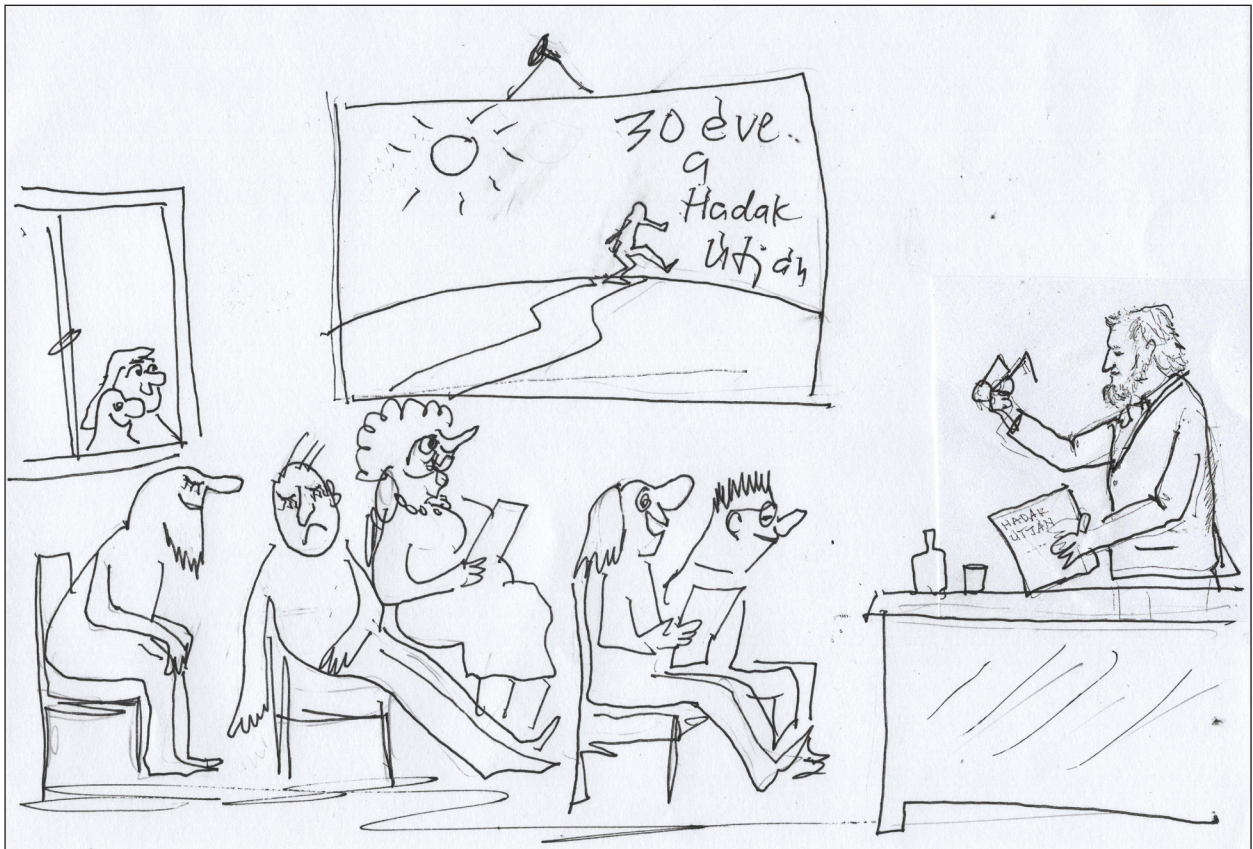
GONDOLATOK A 80 ÉVES TOMKA PÉTERRŐL ÉS A „HADAK ÚTJÁN” KONFERENCIASOROZATRÓL

STRAUB PÉTER

Különleges kötetet tart a kezében a Tisztelt Olvasó, egy olyan ötletnek a megtestesülését, amelyre több mint három évtizede talán senki sem mert volna gondolni. A tengelici konferencia vacsoráján eltervezett, a fiatal régészek megszólalását, publikálását inspiráló rendezvény szinte minden évben megrendezésre került és csaknem minden konferenciát követett az előadásokat tartalmazó terjedelmes tanulmánykötet. Mert bizony már harminc év telt el az ötlet születése óta, mely a „Hadak útján” című népvándorlás kori konferencia-sorozatot életre hívta. Szellemisége az első szentesi találkozó óta változatlan és töretlen, a célja ugyanaz: elsősorban a mindenkori fiatal régésznevezdek bemutatkozása, friss eredményeinek, szemléletmódjának helyet adva. A jelenlegi konferencia a 29. a sorban.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Magyar Őstörténeti és Honfoglalás Kori Régészeti Tanszékének és a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar Őstörténeti Témacsoportjának közös szervezésében megvalósult összejövetelem, Budapesten, 2019 novemberében elhangzott előadásokat tartalmazza, példás gyorsasággal megjelentetve.

A konferenciasorozat szervezésének és születésének kezdeteiről az ötletgazda triumvirátus (Kiss Gábor, Lőrinczy Gábor és Vida Tivadar) vallott töredelmesen a 2010. évi, 20. kötet bevezetőjében. Egyedülálló kezdeményezésről beszélhetünk, mely leginkább egy emelt szintű, kötetlen szemináriumhoz hasonlít hangulatában, viszont pontosan ugyanolyan tétje és követelményrendszere van, mint a senior kutatók számára rendezett eseményeknek.

Gróf Péter rajza

Ilyet egész Európában hiába keresünk. Ahhoz, hogy a kezdeti lelkesedés ne múljon el, egy különleges összetartó erőre volt szükség, ez pedig maga az örökös elnök, „A Tomka”, azaz Tomka Péter személye.

Biztosak lehetünk benne, hogy az alapító őstagozók egyike sem gondolt annak idején arra, hogy a sorozat egyszer majd a harmincadik, jubileumi összejövetelét tartja. Az pedig, hogy ezen időszak alatt csupán egyetlen évben maradt el a találkozó, a mindenkori szervezők különösen erős aktivitását mutatja. A találkozók időközben több mint két tucat városba jutottak el, a mai országhatárt átlépve a hajdani Felvidékre és Erdélybe is. A kezdeti, szakmai vitáktól és személyeskedésektől mentes baráti társaság szerveződésének is tekinthető összejövetel idővel olyan méretűre duzzadt, hogy a régészet mellett más kapcsolódó tudományágak képviselőinek egyre növekvő számú részvevője miatt többször szekciókra bontva rendezték meg.

A népvándorlás koros kutatók kezdeményezése pezsdítő hatással volt más korszakkal foglalkozó fiatal régészekre is. Ennek megfelelően született meg a későbbiekben az őskorosok, a római és a középkorosok hasonló jellegű tanácskozása.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyvének 1984–85. évi köteteként, 1991-ben megjelent első tanulmányfüzet óta a magyar nyelvű régészeti periodikák szinte mindegyikébe jutott egy-két „Hadak útján” kötet. Ezek tartalma rendkívül sokszínű, és a hazai népvándorlás korának teljes időszakát és problémakörét reprezentálják. Éppúgy megtaláljuk benne az aktuális telep- és temető feltárásokról szóló beszámolókat, illetve rövid jelentéseket, mint az egy-egy temetkezési szokással, tárgytipussal stb. foglalkozó rövidebb tanulmányokat. A kötetek változatossága mellett azoknak két állandó egysége van: az egyik Tomka Péter összegzése az előadásokról, míg az elnöki summázás mellett a másik elmaradhatatlan részét képezték Gróf Péter karikatúrái, melyek görbe tükröt tartottak az előadóknak és a vitatott témáknak egyaránt.

A konferencia előadásainak szakszerűségének ellenőrzésére, a fiatal kutatók moderálására az alapítók Tomka Pétert tartották a leghitelesebb és mégis legempathikusabb jelöltnek. Olyan személyt kerestek, aki könnyen megtalálja a közös hangot a fiatalokkal, akinek rálátása van eurázsiai viszonylatban a népvándorlás időszakára a korai szarmatáktól

egészen a kunokig és nem utolsó sorban nemzetközileg is elfogadott szaktekné, akinek személye nemcsak a konferencia magas színvonalára, de a jókedvű konzultációkra és a végeláthatatlan anekdotázásokra is garanciát jelentett. A fiatal, sokszor első konferenciájukon részt vevő pályakezdők mindig számíthattak az Elnök Úr toleranciájára és simpatíájára. Az előadásokat követő hozzászólásokban, illetve vitákban kiváló pedagógusi képességei, „Bagarja, a béke barátja” hozzáállása, messzemenő korrektsége mutatkozott meg. Mindig megosztotta a hallgatósággal saját elképzelését az adott témával kapcsolatban, a józan ész, a két lábbal a földön járás és a logikus gondolkodás pártján állva.

Ma már biztosak lehetünk abban, hogy szükséges és életrevaló kezdeményezés volt a konferenciasorozat elindítása, mint ahogy az örökifjú Tomka Péter elnökként való felkérése is. A soproni, majd a győri múzeumban dolgozó, régészetet és mongol szakot elvégző szakember az évtizedek alatt irigylésre méltó pályát futott be. A múzeumi és a terepi munkák mellett a tanítást is magas fokon művelte. 1991-ben meghívta Őt barátja és példaképe, Bóna István az Eötvös Lóránd Tudományegyetemre is előadónak. A szerencsés hallgatók, akik hozzá járhattak szemináriumra, életre szóló élményt kaptak. Magával ragadó, ugyanakkor humoros személyisége és előadásmódja számos fiatalat terelt a népvándorlaskor minél mélyebb megismerésének irányába. Magam szegedi tanulmányaim alatt ismerkedtem meg Vele, több mint húsz éve. Engem is rögtön rabul ejtett közvetlen személyisége és hatalmas anyag- és szakirodalmi ismerete. Máig nem felejttem el, hogy egy OTDK-ra készülve az avar kori faragott tegezcsontok témakörében kerestem meg. Az irodájába belépve csak így köszöntött: „*Szervusz druzsám! Te jöttél ugye a tegezekkel foglalkozni? Tudod mit, akkor már tegezzél is...*”

A szakmai elismerések sem maradhattak el (Barkóczy-, Kuzsinszky- és Schönwiesner díjak), de e magas állami és szakmai kitüntetések mellett Ő leginkább a terepmunkában, a tárgyakkal való foglalkozásban lelte örömét, és persze az izgalmasnál izgalmasabb rejtélyek, kérdések megoldásában, válaszok keresésében. Tanulmányai, a számos konferencia előadása és kiállításrendezései mind ennek az őszinte rácsodálkozásnak, kiolthatatlan kíváncsiságnak, tudásvágynak a manifesztálódásai.

Mindezek mellett büszke lehet a szakma őszinte szeretetére. Nem fordult még elő ugyanis az a magyar archeológia történetében, hogy valaki a hálás tanítványoktól és a kollégáitól a hatvanötödik, a hetvenötödik és a nyolcvanadik születésnapjára is rendkívül nívós ünnepi tisztelet és tanulmánykötetet kapott volna. De hiszen ki más is érdemelné ezt meg, ha nem ATOMKA?

Szívből kívánok Neked, Kedves Péter a konferenciasorozat minden eddigi résztvevője nevében boldog születésnapot és további aktív nyugdíjas éveket a terveid sikeres megvalósításához!

Baráti üdvözlettel,
Straub Péter

29th Conference of Young Scholars
on the Migration Period
Budapest, November 15–16, 2019

